

EXPERTNÍ STANOVISKO

k analýze Ministerstva spravedlnosti ČR
týkající se problematiky exekučního
prostředí s akcentem na dislokaci
exekutorských úřadů a nákladovost
exekuce

Datum: 29/06/2016

1 Obsah

1 Obsah	2
2 Úvod	3
2.1 Revize metodiky.....	4
3 Identifikované zavádějící závěry	7
3.1 Nesrovnalosti a nepřesné interpretace dat z kalkulace nákladů.....	8
3.2 Nesrovnalosti a nepřesné interpretace dat z kalkulace výnosů.....	12
3.3 Další zavádějící závěry z Analýzy	17
4 Souhrnná zjištění	25
4.1 Náklady	25
4.2 Výnosy	27
4.3 Potenciálně zavádějící tvrzení a opomenutí.....	28
4.4 Závěr.....	29
5 Detailní popis metodiky	31
5.1 Popis Histogramu.....	31
6 Zdroje a seznam zkratk	33
6.1 Seznam zkratk.....	33
6.2 Zdroje.....	33

2 Úvod

Tento materiál by vytvořen v souvislosti se vznikem „Analýzy problematiky exekučního prostředí s akcentem na dislokaci exekutorských úřadů a nákladovost exekuce“ Ministerstva spravedlnosti (dále též „Analýza“). Na základě zmíněné Analýzy navrhlo Ministerstvo snížení exekutorského tarifu o 1/3, což v případě prosazení výrazně ovlivní chod exekutorských úřadů (dále též „EÚ“) v ČR. Tento záměr silně znepokojil Exekutorskou komoru (dále i EKČR), která proti plánu Ministerstva spravedlnosti snížit odměňování soudních exekutorů na základě závěrů uvedených v uvedené Analýze protestovala

Pro posouzení relevantnosti a přesnosti závěrů Analýzy byla EKČR oslovena společnost Grant Thornton Advisory (dále též „Zpracovatel“). Společnost Grant Thornton působí na trhu od roku 1924 a v současnosti představuje 6. největší organizací svého druhu na světě. Společnost si za poslední dvě desetiletí vybudovala na Českém trhu silnou pozici v oblasti auditu, daňového, manažerského a transakčního poradenství a v současnosti dodává v ČR své služby více než 700 klientům z privátní i veřejné sféry, mezi něž patří i více než polovina Českých TOP 100 firem.

Kompetenci Zpracovatele pro zadaný úkol dokládají dlouholeté zkušenosti v datové analýze i fakt, že pod společnost je organizačně začleněn i znalecký ústav Grant Thornton Valuations, který se rovněž podílel na přípravě toho materiálu. V portfoliu projektů Zpracovatele lze mimo jiné nalézt vedle široké palety soudních znaleckých posudků i rozsáhlé datové analýzy pro přední české společnosti z oblasti průmyslu, energetiky či dopravy. Zpracovatel měl možnost detailně nahlédnout do problematiky soudních exekucí prostřednictvím poskytnutých dat a na jejich základě pak identifikovat hlavní potenciální odklony Analýzou definovaného modelu od reality. Zadáání pro Zpracovatele od EKČR bylo následující:

- objektivně posoudit Analýzu,
- porovnat použitou metodiku se standardně používanými metodami,
- ověřit použité zdroje a výpočty,
- analyzovat závěr, zda skutečně lze na základě Analýzy provést mediálně prezentovaný zásah do tarifu a posoudit jaké důsledky takový zásah bude mít do procesu vymáhání.

Autor/autoři Analýzy sice často srovnávají modelový úřad s existujícím úřadem, ovšem daná srovnání často kontrastují s předpoklady, které se opakovaně velmi vzdalují skutečnosti. Jako možný příklad výrazného odklonu od skutečnosti lze chápat předpoklad zkrácení doby vymáhání pohledávek na jeden rok. V reálu proces vymáhání může trvat i 10 let, přičemž se na něj po celou dobu váží patřičné náklady, které ovšem často ani nemusí být pokryty výnosy z vymožení exekuce. V Analýze nebylo jasně možné určit, zda autor/autoři vzali navzdory

zjednodušení v potaz dlouhodobý charakter vzniku nákladů (nejvíce pak u odhadu počtu zaměstnanců a s ním souvisejícími osobními náklady).

V tomto materiálu budou postupně analyzovány a vysvětleny hlavní nedostatky Analýzy. Zpracovatel po přezkoumání Analýzy mimo jiné zdůrazňuje, že vzhledem k velkému počtu možných nepřesných tvrzení uvedených v kapitolách 3.1 a 3.2 (Nesrovnalosti a nepřesné interpretace dat z kalkulace nákladů a výnosů) je u modelového úřadu možný částečný odklon od reality. Na základě zmíněného potenciálního odklonu modelového úřadu od skutečnosti se pak nejeví jako zcela vhodné prostřednictvím Analýzy legitimizovat zásahy Ministerstva spravedlnosti v oboru soudních exekucí.

2.1 Revize metodiky

V Analýze byly identifikovány nedostatky v metodice a v chápání některých klíčových faktorů oboru soudních exekucí. Cílem následující kapitoly je proto popis optimálního způsobu analýzy odvětví soudních exekucí. Dále, pro lepší pochopení fungování oboru soudních exekucí budou popsány základní charakteristiky procesu vymáhání pohledávek.

Pro vytvoření modelového exekutorského úřadu je nejprve nutné analyzovat klíčové statistiky exekutorských úřadů v rámci ČR a celkově analyzovat odvětví. Cíl prvního kroku spočívá ve zjištění, jak vypadají EÚ v ČR a jejich následné srovnání a identifikace případných rozdílů mezi nimi. Národním příkladem může být složitost modelování průměrného obyvatele v zemi, kde žije pouze několik milionářů a zbytek představují velmi chudí obyvatelé. V datech týkajících se exekutorských úřadů v ČR je ve většině případů jasně viditelná vysoká míra variability a očekává se, že ve druhém kroku bude třeba zavést restriktivní opatření a dodatečné předpoklady pro jasnou definici skupiny, která bude následně modelována. V Analýze Ministerstva spravedlnosti bohužel podobná opatření a předpoklady často zcela absentují či jim je věnována pouze malá pozornost. Pro prvotní prověření podobnosti EÚ v ČR lze zvolit například následující údaje:

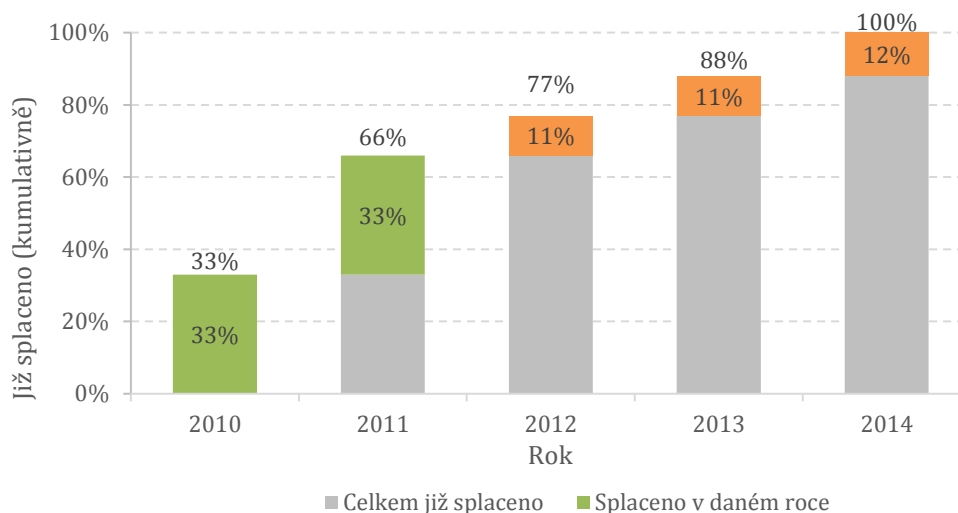
- Roční počet exekucí na exekutora
- Průměrná vymáhaná částka
- Úspěšnost vymáhání
- Průměrná výše odměny za vykonanou exekuci
- Průměrné náklady na vyřízení jedné exekuce
- Počet zaměstnanců

Vzhledem k nedostupnosti některých statistik jsou možnosti analýzy částečně omezené, ovšem většina zvolených ukazatelů naznačuje, že úřady v ČR nejsou stejnorodé, což nutí blíže specifikovat typ modelovaného úřadu a dále pak dbát na zvýšenou ostražitost s interpretací a využíváním „zprůměrovaných“ dat. Využívání nekorigovaných „zprůměrovaných“ dat pak může postrádat interpretační hodnotu: stačí například porovnat medián hrubé mzdy a průměr hrubé mzdy. Hlavní nástroj pro demonstraci nevhodnosti průměru v tomto materiálu bude představovat Histogram, jehož užití je více popsáno v Detailním popisu metodiky.

Pro lepší porozumění chodu exekutorského úřadu budou dále popsány hlavní charakteristiky vymáhání pohledávek. Na základě předpokladu zkráceného vydobytí pohledávek z modelového úřadu z Analýzy totiž lze říci, že její autor/autoři nemuseli zcela správně pochopit průběh vymáhání pohledávek soudními exekutory. Zjednodušení, že se pohledávku podaří

vymoci již v prvním roce (viz Analýza¹), většinou totiž vůbec neodpovídá realitě a způsobuje i opomenutí nákladů souvisejících s opakovanou administrativou. Ve skutečnosti se pohledávku z exekuce daří v naprosté většině případů uspokojit až po několika letech, jelikož je splácena postupně. EKČR ve svých připomínkách k Analýze dodává, že exekuce „trvá v průměru 3 a více let“. Navíc v mnoha případech dochází k dalším exekucím na daného plátce, čímž se pak splácení značně komplikuje a výše uvedený předpoklad tak může s sebou nést i jistou míru zkreslení.

Graf 1: Ukázka splácení exekuce

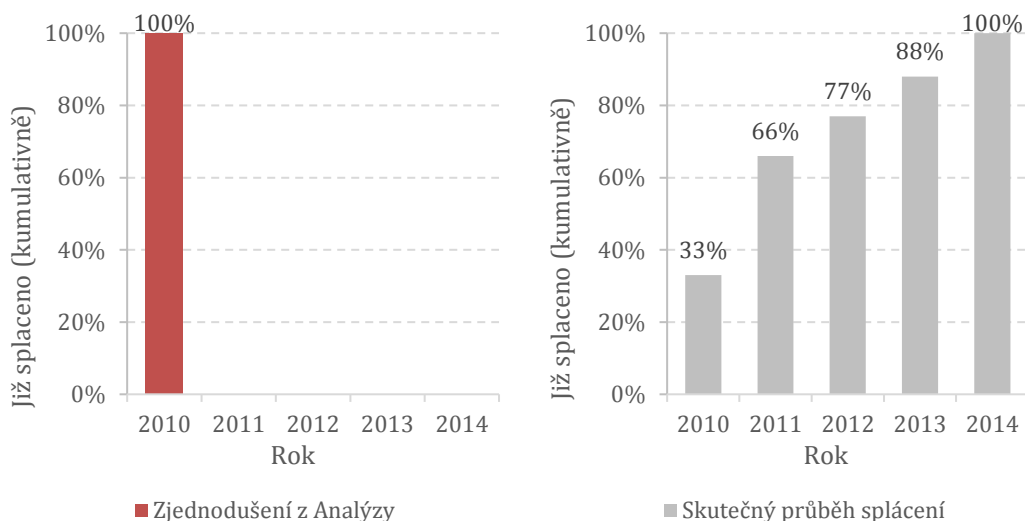

Zdroj: Ukázkový fiktivní příklad

Na ukázkovém, fiktivním, ale v realitě zcela běžném, příkladu výše je znázorněn příklad splácení, kdy se během prvních dvou let závazek daří plnit. Během třetího roku dochází poklesu finanční disciplíny dlužníka a zároveň k uvalení další exekuce na danou osobu, což prodlužuje původní dobu splácení z 3 na 5 let (zároveň je také snížena i velikost roční splátky). Na konci pátého roku se pak navzdory druhé exekuci z roku 2012 daří vše splatit a teprve v tomto okamžiku lze začít splácet další exekuci. Nutno podotknout, že náklady na vedení spisu vznikaly od jeho založení po uzavření v roce 2014. Z grafu lze také vypožorovat, že s rostoucím počtem let se zároveň zvyšuje riziko další exekuce například vlivem poklesu finanční disciplíny dlužníka. Lze tedy říci, že vzhledem k riziku další exekuce se nejvyšší splátky dají očekávat cca v 1 až 2 letech od založení spisu.

¹ Viz str. 45 „Přestože k vymožení 25 % z veškerých vymáhaných pohledávek nedojde v rámci konkrétního řízení okamžitě v 1. roce po jeho zahájení (zpravidla se bude jednat zhruba o 5 let), lze po jistém zjednodušení v rámci již zaběhlého EÚ počítat s tímto číslem i v období 1 roku.“

Graf 2: Porovnání předpokladu Analýzy se skutečností

Zdroj: Analýza Ministerstva spravedlnosti a ukázkový fiktivní příklad

Pro srovnání byly výše uvedeny dva grafy, kde vlevo je červeně znázorněno zjednodušení provedené v Analýze a vpravo pak skutečný průběh splácení. Jak je vidět, u zjednodušujícího předpokladu z Analýzy může snadno dojít k opomenutí nutnosti zohlednění každoroční běžné administrativy na spisech, jelikož pohledávka je na základě zjednodušení čistě hypoteticky vymožená již v prvním roce. V odhadu nákladů nelze vynechat náklady, které se váží na spis po prvním roce jeho vedení (zejména náklady související s běžnou administrativou spisu). Z Analýzy bohužel ovšem jasně nevyplývá, jestli v rámci odhadu počtu zaměstnanců byla zohledněna tato práce na spisech², čímž hrozí potenciální podhodnocení nákladů.

Jednotlivá potenciální zkreslení a možné odklony modelu navrženého v Analýze od reality budou dále blíže zkoumány v následujících kapitolách. Z této kapitoly plyne, že při používání průměrných hodnot je vždy třeba předem posoudit vhodnost a vypovídající hodnotu aritmetického průměru pro daná data a také, že nelze jednoduše zkrátit dobu vymáhání pohledávek bez následného zkreslení.

² Vzhledem k předpokladu, že se jedná o úřad působící na trhu od roku 2001 pak s téměř s jistotou lze říci, že ve skutečnosti by daný úřad měl mít nějaké neuzavřené spisy z minulých let.

3 Identifikované zavádějící závěry

Předložená Analýza vypracovaná Ministerstvem spravedlnosti vyvozuje na základě zjištění autora/autorů několik závěrů, které vzhledem k níže rozebíraným nedostatkům by buď nemusely být zcela platné anebo je nelze s dostatečnou jistotou vyvodit na základě dostupných dat. V rámci posouzení bylo v Analýze identifikováno několik hlavních zavádějících tvrzení:

- „Přestože k vymožení 25 % z veškerých vymáhaných pohledávek nedojde v rámci konkrétního řízení okamžitě v 1. roce po jeho zahájení (zpravidla se bude jednat zhruba o 5 let), lze po jistém zjednodušení v rámci již zaběhlého EÚ počítat s tímto číslem i v období 1 roku.“ (Rozvedeno v podkapitole 3.2.2 Odklon od reality způsobený předpokladem 25% vymahatelnosti v rámci 1 roku)
- „v rámci ověření rentability z dat poskytnutých EKČR v kontextu modelu a dat získaných z GFŘ vyplývá, že průměrná rentabilita exekutorských (úřadů pozn. autora) je téměř 45%“ (Rozvedeno v podkapitole 3.3.2 Zavádějící tvrzení ohledně rentability odvětví soudních exekucí)
- „Z hodnot je patrné, že rentabilita trhu se soudními exekucemi se v letech 2009 – 2014 pohybovala v rozmezí 17 – 35%.“ (Rozvedeno v podkapitole 3.3.2 Zavádějící tvrzení ohledně rentability odvětví soudních exekucí)
- „Z dat poskytnutých Generálním finančním ředitelství lze dospět k závěru, že průměrný roční příjem menších soudních exekutorů se pohybuje pod hranicí 2 milionů Kč, průměrný roční příjem větších soudních exekutorů pak pod hranicí 5 milionů Kč.“ (Rozvedeno v podkapitole 3.3.4 Nekonzistence práce s daty z Generálního finančního ředitelství)

a následně pak několik hlavních pravděpodobně ne zcela platných závěrů:

- „přes jistá zjednodušení modelu na výdajové, ale také na příjmové stránce nelze dospět k závěru, že by ekonomická situace (za současné úrovně tzv. marných exekučních řízení) exekutorských úřadů byla napjatá, natož kritická, naopak se zde již za současného stavu nachází dostatečný prostor pro případné snížení nákladů exekuce“ (Rozvedeno 3.3.1 v podkapitole Potenciálně zavádějící předpoklady ohledně vymahatelnosti)
- „Vlastní zvýšení spotřebitelských cen ve sledovaném období (září 2001 – srpen 2015, pozn. autora) pak způsobilo snížení reálné odměny soudních exekutorů a jejich náhrad ve stejném poměru (tj. o 27,3 %), neboť inflace způsobuje pokles reálné hodnoty peněz.“ (Rozvedeno v podkapitole 3.3.3 Nepřesný výpočet růstu cenové hladiny)

- „S ohledem na výše uvedené lze mít tato čísla za v zásadě reálná, vypoovídající o skutečném stavu, přičemž tento stav nesporně umožňuje jistý bezprostřední zásah do současného systému, a to aniž by bylo nutno vyčkávat přijetí souvisejících legislativních změn.“ (Rozvedeno v závěru)

Vzhledem k výše uvedeným nepřesným či zavádějícím tvrzením a pravděpodobně ne zcela platným závěrům, by se navržený modelový úřad mohl významně odchylovat od reality a od platnosti závěrů, a tedy není vhodný pro vyvozování následných opatření pro celé odvětví.

3.1 Nesrovnalosti a nepřesné interpretace dat z kalkulace nákladů

V následujících podkapitolách bude zejména pomocí dat poskytnutých EKČR blíže analyzována hypotéza, že náklady modelového EÚ by mohly být značně podhodnocené. Na základě zjednodušujících předpokladů lze v modelu spatřit jistou míru odklonu od reality a v některých případech se zdá, že byly pominuty základní charakteristiky mechanismu vývoje exekučního vymáhání. Hlavní identifikované nesrovnalosti v odhadu nákladů představuje:

- nízký počet zaměstnanců modelového úřadu a s ním možné opomenutí nákladů na spisy z minulých let,
- nejasnosti ohledně zahrnutí odpisů do nákladů na opravy a údržbu.

Potenciálně problematická se jeví metoda založená na odhadu počtu zaměstnanců pomocí ročního nápadu exekucí. Autor/autoři Analýzy, vzhledem k namodelovaným nákladům modelového EÚ, pravděpodobně neporozuměli dostatečně dobře charakteru generování nákladů exekutorů, jelikož data mohou být zkreslena o vliv outsourcingu a zároveň není jasné, jestli byla zohledněna práce na spisech z minulosti. Důsledná regulace odvětví stanovuje úřadům přesné postupy, které je nutno provádět nezávisle na „bonitě“ spisů: je třeba je průběžně administrovat, opakovaně se musí lustrvat a také je nutné účtovat splátky. V současnosti, vzhledem k rostoucímu podílu téměř nedobytných pohledávek³, hrozí riziko, že v případě kumulace nevymahatelných pohledávek budou proporcčně růst i regulací nařízené těžko eliminovatelné náklady úřadu (související s administrativou těchto spisů). Rostoucí zatížení prací na stálých, nevymahatelných spisech se následně může promítnout i na potřebě dodatečných zaměstnanců, přestože výnosy v odvětví budou klesat⁴.

Další důležitou okolnost průběhu vymáhání pohledávek představuje míra nejistoty, kdy se podaří pohledávku vydobýt. Nelze zjednodušeně říci, že se podaří vymoci 25% veškerých vymáhaných pohledávek již v 1. roce od zahájení řízení a následně zcela opomenout nevydobyté pohledávky, které s sebou dále nesou patřičné náklady⁵. Předpoklad nezahrnutí práce na spisech z minulých let pak může představovat značné odtržení od reality. Podle

³ Uvedeno v podkladech dodaných EKČR (Prezentace „Blíží se konec vymahatelnosti práva?“ Mgr. Petra Polanského), bude dále rozvedeno

⁴ Neboť s rostoucím podílem i počtem těžko vymahatelných exekucí bude klesat podíl i počet tzv. bonitních exekucí.

⁵ Analýzou definovaný modelový úřad působí na trhu od roku 2001, tedy je takřka nemožné aby neměl ve správě alespoň nějaké nevymahatelné spisy.

EKČR⁶ představuje práce na daných spisech až 80% činnosti EÚ. Lze tedy usuzovat, že z daného hlediska je počet zaměstnanců modelového úřadu výrazně podhodnocen.

Z Analýzy také jasně nevyplývá, jak bylo přistoupeno k odpisům dlouhodobého hmotného majetku. Fakt, že pravděpodobně nebyly zahrnuty do kalkulace, pak může navádět k myšlence, že modelový úřad nepočítá s žádnou obměnou zastaralého vybavení (např. automobilů nebo počítačů). Analýza Ministerstva spravedlnosti v rámci opodstatnění srovnává některé z nákladů s náklady „úřadu pana Mgr. Polanského“⁷, kde měřítko pro srovnání představuje buď roční nápad exekucí, nebo počet zaměstnanců. Oba tyto ukazatele jsou ovšem v případě modelového úřadu navrženého v Analýze touto studií označeny jako potenciálně nepřesné, což značně snižuje výpovědní hodnotu daného srovnání.

3.1.1 Nízký počet zaměstnanců modelového úřadu

V Analýze uvedený celkový počet zaměstnanců se zdá být podhodnocený. Současný odhad čtyř zaměstnanců byl vypočten na základě částečně nepřesné interpretace dat, není zde dále zohledněna pravděpodobná spolupráce s externími pracovníky a navíc není jasné, zda zvolená metoda odhadu počtu zaměstnanců zohledňuje práci na rozpracovaných spisech z minulých let.

Počet zaměstnanců je v Analýze určen na základě předem stanoveného počtu ročního nápadu exekucí (pro menší EÚ) ve výši 2 400⁸ a odhadu počtu exekucí na jednoho zaměstnance získaného ze studie Smrčka a Plačka z roku 2015. V Analýze je uvedeno (na základě studie Smrčka a Plačka), že „jako optimální (či spíše obvyklý) se jeví počet maximálně 600 exekucí na 1 zaměstnance exekutorského úřadu ročně“, čímž je pak stanoven počet zaměstnanců modelového úřadu na 4. Detailní pohled na citovaný zdroj (Smrčka a Plaček 2015, viz graf níže) ovšem naznačuje, že „maximálně 600“ znamená u většiny úřadů cca 200 nápadů na zaměstnance.

Graf 3: Počet ročních nápadů exekucí na 1 zaměstnance EÚ ze studie Smrčka

Zdroj: Studie Smrčka a Plačka 2015

⁶ Na základě konzultace s Mgr. Petrem Polanským.

⁷ Termín je dán do uvozovek, neboť se nejedná o úřad pana Polanského, ale o blíže nespecifikovaný nový úřad z prezentace pana Polanského pro Právní prostor (pozn. od pana Mgr. Polanského).

⁸ Daný odhad ročního nápadu exekucí bude následně dále analyzován

V případě přistoupení na data ze studie Smrčky a Plačka by za použití 200 exekucí na zaměstnance bylo dosaženo odhadu 12 zaměstnanců. Vzhledem k průměrným 20 zaměstnancům na EÚ⁹, by se odhad mohl jevit jako dobře použitelný, ovšem pro nejasné zohlednění potřeby práce na spisech z minulých let (a dalších dále zmíněných nejasnostech) se daná metoda odhadu jeví jako nevhodná. Z materiálů poskytnutých EKČR v současnosti vychází na jednoho exekutora v průměru 30 tisíc běžících exekucí¹⁰, což dokládá, že nelze jednoduše přehlížet rozpracované spisy z minulých let. Ve skutečné praxi je totiž exekutor z významné části zatížen prací na spisech vzniklých v minulosti. Opomenutím daného faktu by znamenalo odchýlení od reality a značné snížení vypovídající schopnosti Analýzy.

Mezi EÚ panují značné rozdíly v počtech zaměstnanců způsobené zejména skutečností, že je možné najímat zaměstnance na poloviční úvazek nebo část práce outsourcovat. V případě, že i menší EÚ outsourcují část své práce, tak zároveň může docházet k podhodnocení nákladů v modelovém úřadu z Analýzy. Z modelu totiž nelze jednoduše zjistit, jestli bere v potaz outsourcing a ani u zdrojové studie Smrčky a Plačka není zcela jasné, jestli byla použita data očištěna o vliv outsourcingu. Variabilitu v počtu zaměstnanců (velmi pravděpodobně způsobenou vlivem outsourcingu) ostatně potvrzuje i Smrčkova studie, která odhalila „signifikantní rozdíly“ v personálním obsazení jednotlivých EÚ. Studie obsahuje i důležité varování: autor/autoři zde vyzývají ke zvýšené opatrnosti při vyvozování významnějších závěrů z těchto hodnot, protože exekutorský úřad s evidovaným menším počtem zaměstnanců může zvolit jinou formu spolupráce, například s externími spolupracovníky. V Analýze ovšem žádné ohledy na daný jev nebyly nalezeny a zřejmě nedošlo ani k patřičným korekcím odhadu počtu exekucí na jednoho zaměstnance.

Nekonzistenci předpokladů Analýzy lze vidět i v předpokládané činnosti vykonavatele. Ten by měl na základě předpokladu o cestovních výdajích¹¹ být celkem 186 dní na cestách („*provádí úkony na místě*“). Nedochozí tímto k přesunu pracovní náplně dvou zaměstnanců na jednoho?

Lze konstatovat, že vzhledem k těžko odhadnutelné práci na spisech z minulých let, velké variabilitě v počtech zaměstnanců a možnostech přerozdělení práce mezi externí spolupracovníky nelze jednoduše zvolit pevný počet zaměstnanců v závislosti na počtu exekučních nápadů na zaměstnance a ročního nápadu exekucí modelového úřadu. Daný způsob odhadu může tedy vézt k výraznému zkreslení. V případě opomenutí nákladů práce na spisech z minulých let (zejména osobních nákladů na základě odhadu počtu zaměstnanců) pak model může být označen nejen jako značně nepřesný, ale i o realitě téměř nevypovídající. Údaj počtu exekucí na zaměstnance ze studie Smrčky a Plačka by mohl posloužit spíše pro orientační porovnávání, což se vzhledem k výrazným odlišnostem v organizaci jednotlivých exekutorských úřadů nejeví jako zcela vhodné, natož daný údaj pak použít ke stanovení počtu zaměstnanců modelového EÚ. Jako vhodnější možnost se jeví odhad podložený analýzou několika reprezentativních (menších) EÚ se zohledněním nutné práce na neuzavřených exekucích z minulosti, polovičních úvazků, brigádníků i externí spolupráce.

⁹ Viz Přípomínky k úvaze ministerstva spravedlnosti snížit příjem soudních exekutorů o 73 % z 2. 6. 2016

¹⁰ Viz Přípomínky k úvaze ministerstva spravedlnosti snížit příjem soudních exekutorů o 73 % z 2. 6. 2016

¹¹ Viz Analýza (odst. C) str. 49., pozn.**

3.1.2 Pravděpodobné nezahrnutí odpisů do nákladů

Odpisy souhrnně vyjadřují míru opotřebení majetku, ať už morální nebo fyzickou. Cíl využití odpisů pak představuje rozložení pořizovací ceny dlouhodobého majetku jako náklad do více období a zamezení výrazných výkyvů, které by nastaly, kdyby se neodepisovalo a místo toho se zachycovala vždy jen vstupní cena pořízeného majetku. Odpisy pak lze využít jako odhad nutné roční investice pro kontinuální udržování stavu majetku. V Analýze odpisy nejsou vůbec uvedeny, lze ovšem sledovat jistý pokus o zjednodušení a snahu kalkulovat prostředky nutné pro údržbu:

„V rámci modelu nebude počítáno s počátečními investicemi na pořízení základního vybavení (server, stolní PC, notebook, scanner, tiskárna, informační systém soudního exekutora, drobná spotřební elektronika, kancelářský nábytek, výstavba webu, trezor, automobil, vybavení pro vykonavatele, zabezpečení úřadu aj.), jelikož tyto investice budou u zaběhnutých úřadů již vynaloženy v minulosti a v průběhu roku bude u modelového úřadu docházet toliko k jejich údržbě.“

Přirozeně pak přichází na řadu otázky:

- Proč nebyly použity odpisy, které by braly v potaz i nutnost počáteční investice?
- Počítá modelový úřad s nutností postupného nahrazování vybavení anebo vybavení hodlá pouze „udržovat“?
- Jak byla částka 7 500 Kč/měsíčně odhadována?

Nejlepší příklad v demonstraci možné nevhodnosti výše citovaného předpokladu pro názornost představují počítače, které vzhledem ke své krátké životnosti potřebují být průběžně nahrazovány. Lze sice namítnout, že zařízení po 15 letech může bez potíží fungovat (bude-li dobře udržováno a třeba i postupně vylepšováno), na druhou stranu si lze jen těžko představit práci na počítači starém 15 let, byť několikrát „vylepšovaném“ (např. novými komponentami). Podobný příklad jako počítače představuje automobil. I zaběhnutý EÚ tedy musí počítat s obnovou svého veškerého dlouhodobého majetku pořízeného za účelem vykonávání funkce.

Bližší nespecifikovaný náklad 7 500 Kč/měsíčně vymezený na opravy a údržbu (kancelářského vybavení, techniky, automobilu a na úklid) v modelovém úřadu Analýzy bude s velkou pravděpodobností podhodnocený, neboť by správně měl zahrnovat i odpisy dlouhodobého majetku, které ovšem nejsou nikde zmíněny. EKČR ve svých připomínkách k Analýze¹² toto zjištění potvrzuje neboť pouhé náklady na údržbu a náklady na úklid stanovila na minimálně 20 tis. Kč měsíčně¹³. Předpoklad již zaběhnutého úřadu nemusí nutně být nevhodný, na druhou stranu by však neměl vézt k opomenutí prvotních investic ze dvou důvodů:

- zařízení pořízené v prvotní investici je třeba obměňovat
- nezahrnutím těchto nákladů jsou v případě vyvození opatření na základě modelu znevýhodňovány nové exekutorské úřady, které tyto náklady musí vynaložit.

¹² Připomínky k úvaze ministerstva spravedlnosti snížit příjem soudních exekutorů o 73 % z 2. 6. 2016

¹³ Údaj nebyl dále zkoumán.

Důsledky (zejména snížení odměn exekutorů) vyvozené na základě tohoto předpokladu pak mohou mít kritický dopad na obsazování volných EÚ v budoucnosti, neboť se může stát, že očekávané diskontované zisky nového EÚ nemusí pokrýt nutné počáteční investice, což by způsobilo nezájem o obsazení volných EÚ.

3.1.3 Další nejasnosti a nepřesnosti v nákladech

Na základě konzultací s EKČR a experty z exekutorského prostředí bylo možné identifikovat další možné nekonzistence v odhadovaných nákladech uvedených v předložené Analýze:

- **Náklady na účetnictví:** Z povahy EÚ vyplývá, že je neustále třeba sledovat a evidovat příchozí splátky pohledávek a následně tyto částky dále rozesílat. Při běžném provozu tak může mít exekutorský úřad denně i na 200 účetních položek¹⁴, což při běžné ceně 15-20 Kč za položku¹⁵ (v případě Analýzou daného předpokladu outsourcingu účetnictví) značně navyšuje reálné náklady na účetnictví. V denním počtu zaúčtovaných položek je následně třeba zohlednit i další položky jako např. mzdy nebo spotřebu materiálu EÚ. Původce zkreslení odhadu nákladů na daně a účetnictví v Analýze zřejmě představuje založení kalkulace na nevhodném předpokladu potřeby účtování méně než 100 účetních položek měsíčně.
- **Nájem:** U nákladů na nájem není jasné, zda stanovená částka bere v úvahu investiční a zřizovací náklady. EKČR ve svých připomínkách k Analýze¹⁶ dále zmiňuje, že by dle normy ČSN 735305 prostory „měly mít minimálně 500 m² kancelářského prostoru plus 100 m² příslušenství“. Potřeba rozsáhlejších prostor pak pochopitelně citelně navýší náklady související s nájmem.
- **IS AURA:** Vzhledem k významné nepravděpodobnému počtu 4 zaměstnanců hrozí, že náklady spojené s IS budou ve skutečnosti významně vyšší. Dle připomínek EKČR k Analýze je dále třeba započítat i náklady na potřebné moduly a případné slevy.
- **Další náklady:** EKČR dále zmiňuje vyšší náklady na kancelářské potřeby a na internetové připojení a telefony. Od roku 2015 byla zavedena povinnost pořizování videozáznamů. S ní související náklady ovšem v Analýze nebyly nikde zohledněny. Dále není jasná správnost odhadu nákladů za poštovné, kdy v květnu 2016 dochází k dalšímu růstu ceny.

3.2 Nesrovnalosti a nepřesné interpretace dat z kalkulace výnosů

V modelovém příkladu EÚ dochází vlivem potenciálně nepřesné interpretace dat pravděpodobně k nadhodnocení celkových výnosů. Nevhodnost následně vypočtených zisků

¹⁴ Údaj zjištěn na základě konzultace s panem Mgr. Polanským, nebylo dále ověřováno.

¹⁵ Například ceník společnosti Prodimio <http://www.prodimio.cz/cenik-ucetnictvi/>

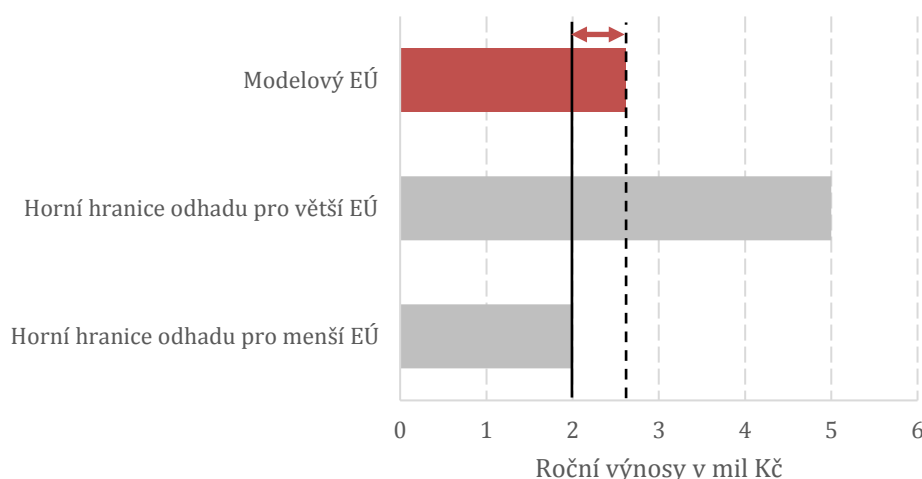
¹⁶ Připomínky k úvaze ministerstva spravedlnosti snížit příjem soudních exekutorů o 73 % z 2. 6. 2016

modelového úřadu ve výši 2,6 mil. Kč (viz strana 50 Analýzy) lze demonstrovat rozpor v Analýze samotné, kde na straně 55 je uvedeno, že

„z dat poskytnutých Generálním finančním ředitelství lze dospět k závěru, že průměrný roční příjem menších soudních exekutorů se pohybuje pod hranicí 2 milionů Kč, průměrný roční příjem větších soudních exekutorů pak pod hranicí 5 milionů Kč.“

Jak je z grafu níže patrné, odhad zisků modelového EÚ přesahuje horní hranici odhadu průměrných příjmů pro menší EÚ (definované v Analýze na základě dat z GŘ), což je v přímém rozporu s úvodním předpokladem menšího modelového exekutorského úřadu. Zmíněný jev pak naznačuje nekonzistenci daných odhadů s úvodními předpoklady.

Graf 4: Zvýšená ziskovost modelového EÚ oproti odhadu založeném na datech z GŘ

Zdroj: Prezentace „Blíží se konec vymahatelnosti práva?“ Mgr. Petra Polanského a Analýza Ministerstva spravedlnosti

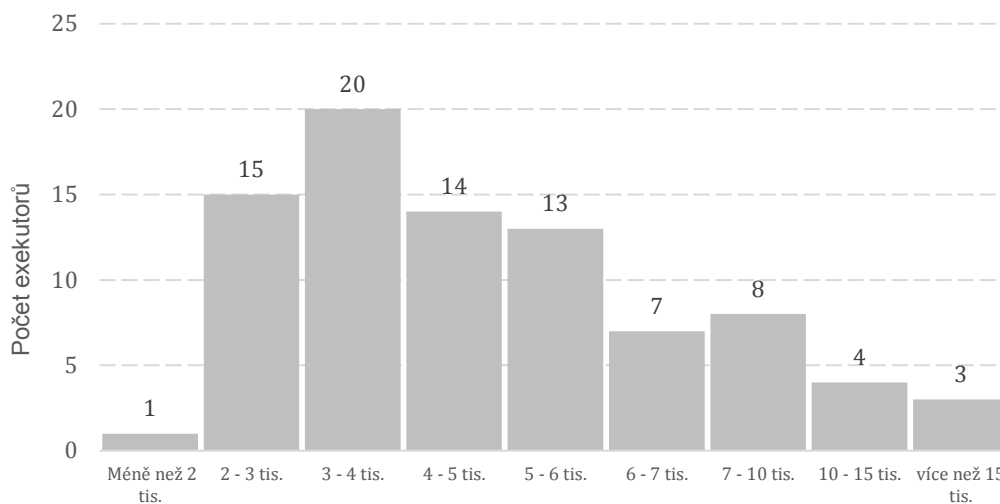
V podkapitolách níže budou analyzovány sporné předpoklady pro výpočet modelového úřadu. Mezi hlavní identifikované nedostatky patří nízký odhad ročního nápadu exekucí, nevhodnost zjednodušujícího předpokladu vymahatelnosti exekucí a příliš vysoká výše očekávaných odměn. Pro srovnání poslouží zejména data dodaná EKČR. Souhrnně lze na základě posouzení předpokladů modelového úřadu prezentovaného v Analýze téměř s jistotou tvrdit, že pro něj neexistuje reálný ekvivalent v ČR se stejnými výnosy a stejnými charakteristikami.

3.2.1 Nízký odhad ročního nápadu exekucí

Použitý model lze považovat za problematický již s ohledem na jeho východiska, kdy je úřad dosazen do Prahy, s ročním nápadem exekucí odhadnutým na 2 400, což je obhajováno tvrzením, že „Roční nápad více jak poloviny všech exekutorských úřadů se pohybuje v rozmezí 0 – 2 500 řízení ročně“. Autor/autoři Analýzy pak odkazují na výsledky zpracované předchozím výzkumem L. Smrčky a J. Plačka, u kterého ovšem nebylo možné ověřit data a zároveň ani autor/autoři Analýzy je nikde neuvádí. V Analýze je dále psáno, že „nejsou však k dispozici téměř žádná relevantní data, která by umožňovala seriózním způsobem jednoduše prozkoumat efektivitu exekučních řízení a především sledovat efektivitu práce jednotlivých exekutorských úřadů“. Na základě uvedeného nedostatku relevantních dat ze studie Smrčky a Plačka se tedy očekává, že by měl následovat případný detailní rozbor a odůvodnění odhadu ročního nápadu exekucí ve výši 2 400. Zdrojová studie Smrčky a Plačka mimo jiné po celou dobu zdůrazňuje snížení počtu odměn exekutorů, čímž je nutno posoudit zadání této studie.

Vlastní analýza dat získaných od EKČR naznačuje, že v soudních obvodech ČR vychází medián exekučních nápadů na jednoho exekutora 4 485. V případě porovnávání obvodů, které mají méně než 6 000 exekučních nápadů na jednoho exekutora, dosahuje medián hodnoty na jednoho exekutora 3 741, a opět tak poukazuje na nevhodnost modelového odhadu 2 400 exekučních nápadů na úřad s jedním exekutorem. Níže uvedený histogram rozdělení ročního počtu exekučních nápadů na exekutora tak dokládá výhody použití mediánu exekučních nápadů na jednoho exekutora oproti odhadu 2 400 exekucí z Analýzy.

Graf 5: Histogram exekučních nápadů na exekutora v ČR v roce 2015

Zdroj EKČR (Statistika dle obvodů 2014 a 2015)

3.2.2 Odklon od reality způsobený předpokladem 25% vymahatelnosti v rámci 1 roku

Zřejmě nejvýraznější odklon od skutečnosti v rámci modelového úřadu představuje zjednodušující předpoklad modelu, že se do jednoho roku podaří vymoci 25% z veškerých vymáhaných pohledávek z daného řízení. Odhad vymahatelnosti je problematický ze dvou důvodů:

- Odhad téměř nelze nezkresleně zjednodušit předpokladem, že se podaří vymoci 25% veškerých vymáhaných pohledávek již v 1. roce od zahájení řízení!
- Odhad není dostatečně podložený a není znám rozsah jeho aplikovatelnosti pro budoucnost. Navíc v Analýze není uveden jediný důvod, který by vysvětloval oprávněnost takového významného zjednodušení.

Na str. 45 Analýzy je předpoklad vymahatelnosti uveden následovně:

„Přestože k vymožení 25 % z veškerých vymáhaných pohledávek nedojde v rámci konkrétního řízení okamžitě v 1. roce po jeho zahájení (zpravidla se bude jednat zhruba o 5 let), lze po jistém zjednodušení v rámci již zaběhlého EÚ počítat s tímto číslem i v období 1 roku.“

Ve skutečnosti (jak je již zmíněno v kapitole 2.1 Revize metodiky) se pohledávku daří uspokojit většinou až po několika letech, z čehož plyne, že výnosy jsou generovány průběžně a nikoliv pouze v roce zahájení řízení. Tedy, přestože lze předpoklad 25% vymahatelnosti považovat za reálný, pak ovšem vzhledem k dlouhodobé povaze procesu splácení a pravděpodobnosti uvalení další exekuce nebo vyhlášení insolvence nelze jednoduše (bez dalších předpokladů či

vysvětlení) v modelu zkrátit délku splácení pohledávky na jeden rok. Nutno navíc podotknout, že takto zkrácená doba zároveň vyžaduje patřičné předpoklady v rovině nákladů, jejichž vynechání pak může výrazně zkreslit náklady na vedení spisů. Zaměstnanci EÚ musí totiž ve skutečnosti vedle nových exekucí dále řešit i nedorešené případy z předchozích let.

Předpoklad 25% vymahatelnosti je navíc sám o sobě zavádějící, neboť z něj jasně nevyplývá, jestli vyjadřuje úspěšnost v počtu řízení anebo úspěšnost z celkových vymáhaných pohledávek. Problematická je i jeho následná interpretace, která bez zohlednění možných trendů ve vývoji ukazatele a pravděpodobné variability ukazatele v rámci úřadů v ČR vyvozuje opatření klíčová pro další vývoj všech EÚ v ČR. S rostoucím celkovým podílem mnohočetných exekucí, zmíněným v prezentaci „Blíží se konec vymahatelnosti práva?“ v rámci kongresu Právní prostor (z dubna 2016), lze přirozeně očekávat, že daný ukazatel bude postupně klesat. Lze tedy namítnout, že pro opodstatnění zásahu do odvětví soudních exekucí by bylo namíště v Analýze zkoumat i budoucí trendy vývoje odvětví.

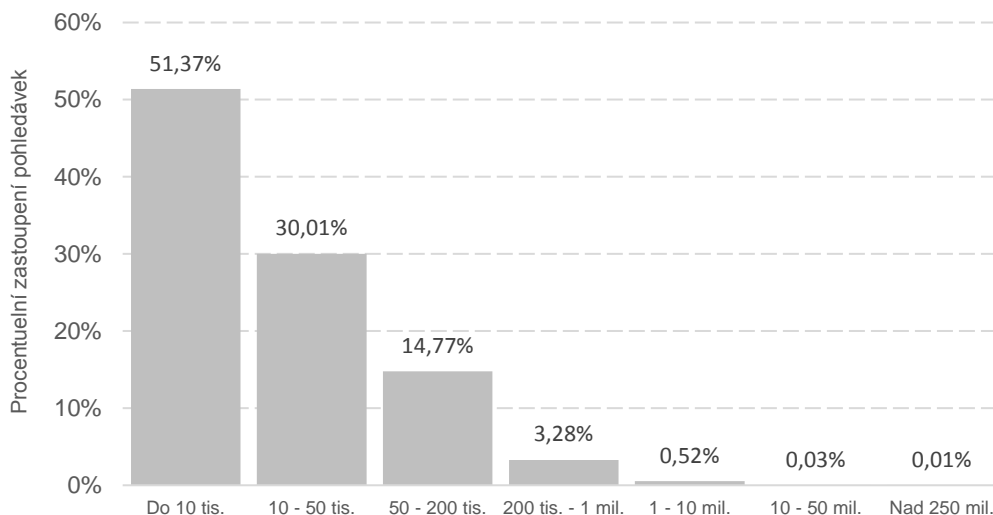
Vzhledem k významu navržených opatření se očekává, že by odhad ukazatele vymahatelnosti měl být podložen detailně vysvětlenými relevantními výpočty založenými například na panelových datech portfolií reprezentativního vzorku EÚ s odhadem budoucího trendu vývoje ukazatele a rozбором jeho variability v rámci všech úřadů v ČR. V Analýze nebylo možné najít žádné detailnější vysvětlení, což by mohlo ospravedlňovat kritiku označující ukazatel za zavádějící a bez výpovědní hodnoty. Zkrácení očekávané doby vymáhání, může způsobovat nejen značnou míru zkreslení, lze je také vnímat i jako odtržení od reality poškozující věrohodnost modelu samotného.

3.2.3 Příliš vysoká očekávaná výše odměny za exekuci

Další výraznou nepřesnost by mohlo v modelovém EÚ přinášet nešťastné použití aritmetického průměru pro odhad průměrné výše vymáhané pohledávky, kde byla zvolena průměrná výše jistiny¹⁷ 60 tis. Kč (nespecifikovaného vzorku dat) s očekávanou výší odměny 9 tis. Kč. Použití aritmetického průměru se zde jeví jako krajně nevhodné, neboť z dat poskytnutých EKČR vyplývá, že 81% všech exekucí se váže na částky do 50 tis. Kč.

¹⁷ V Analýze je uvedeno, že údaj vychází z diskuze zástupců EKČR, MSp a Člověka v tísní pořádané Institutem pro politiku a společnost.

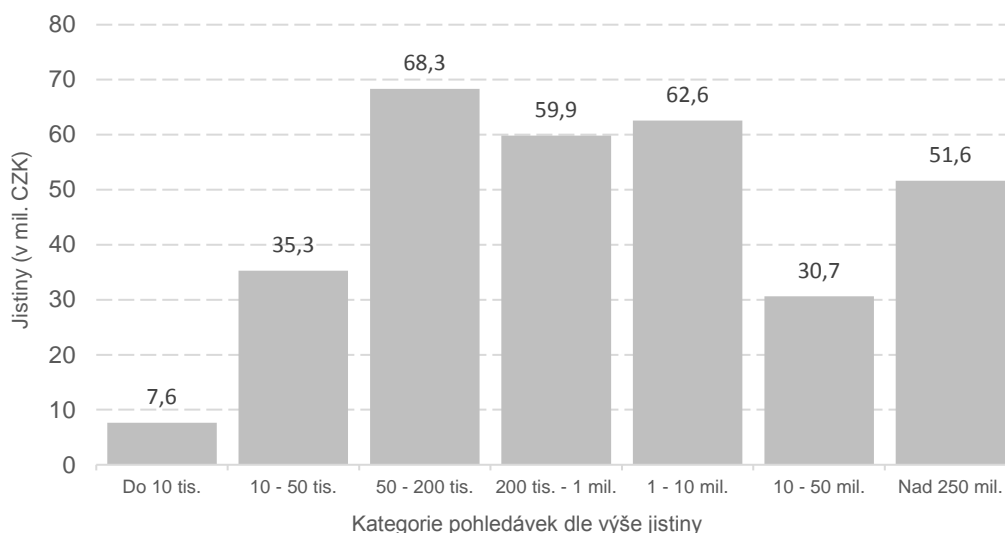
Graf 6: Rozdělení pohledávek dle výše jistiny (říjen 2015)

Zdroj: CEE – rozsah pásem exekucí

Použití aritmetického průměru způsobilo, že velké pohledávky „zředily“ malé pohledávky a celkově pak pravděpodobně došlo k nadhodnocení odhadu. Jako přijatelnější varianta se na první pohled jeví použití ve studii zmíněného mediánu, který činí cca 9 tis. Kč a kterému odpovídá odměna 3 tis. Kč. Pro detailnější vhléd do problematiky je důležité upozornit na fakt, že většina pohledávek má nízkou jistinu: pohledávky s hodnotou do 50 tis. Kč odpovídají 81% celkového počtu pohledávek, ovšem součet jejich jistin představuje pouze 14% sumy jistin všech položek (viz graf níže). Na druhou stranu nejvýhodnější pohledávky s jistinou nad 10 mil. Kč odpovídají pouze 0,04% z celkového počtu pohledávek, ale zároveň představují 24% celkové hodnoty jistin. Na základě výše zmíněných zjištění tedy není jisté, zda použití průměru má smysl neboť údaj jak je vidět výrazně navyšují pohledávky s velkou jistinou. Navíc je pravděpodobné, že se složení portfolia pohledávek mezi úřady liší a medián tak také nemusí být zcela vypovídající: některým exekutorským úřadům se totiž vlivem specializace může dlouhodobě dařit udržovat vyšší podíl (pravděpodobně výnosnějších) pohledávek nad 50 tis. Kč a zajistit si tak nadprůměrné výnosy na úkor menších úřadů, které ve svém portfoliu pravděpodobně spíše drží větší podíl méně výnosných pohledávek (hůře vymahatelných s malou jistinou).

Graf 7: Celkové výše jistin pro jednotlivé kategorie pohledávek (říjen 2015)

Zdroj: CEE – rozsah pásem exekucí

Vzhledem k nejasné struktuře portfolií exekutorských úřadů v ČR a možné variabilitě ve složení portfolií jak v rámci jednotlivých úřadů, tak v rámci času, Zpracovatel nepovažuje za vhodné využívat zobecněný údaj „typické“ pohledávky a její výnosnosti. Použitá metoda stanovení průměrné vymáhané pohledávky (a z ní odvozené očekávané odměny) s sebou nese výrazné riziko zkreslení jak v rámci jednotlivých EÚ, tak v rámci času (kdy se očekává proměnlivost portfolia pohledávek v průběhu let). Navíc vzhledem k nejasné struktuře portfolií jednotlivých EÚ se nabízí otázka, jestli navrhované (z Analýzy vycházející) opatření snížení tarifu o 1/3 v pásmu nejvíce vymáhaných pohledávek nezpůsobí výrazný pokles v příjmech až ztrátovost některých úřadů.

3.3 Další zavádějící závěry z Analýzy

V Analýze dochází k několika následujícím identifikovaným nesrovnalostem, kdy byly/byla:

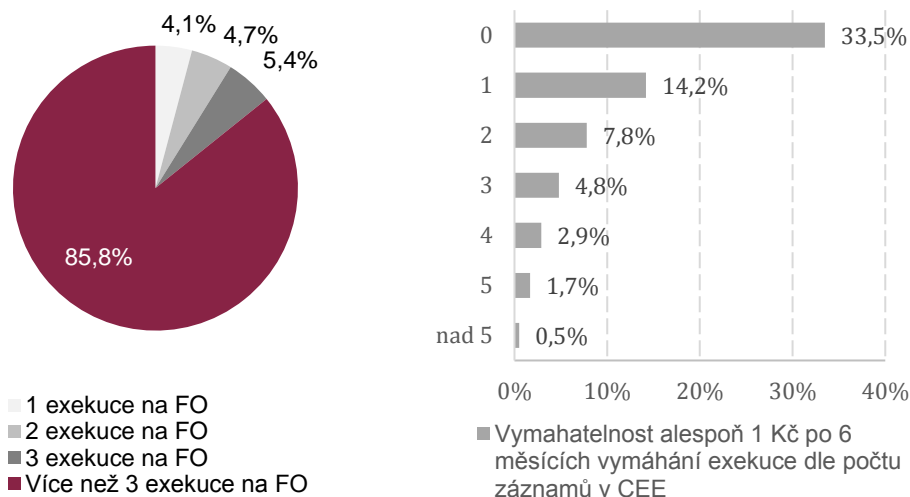
- učiněny zavádějící předpoklady ohledně vymahatelnosti (viz podkapitola 3.3.1);
- zmíněna zavádějící tvrzení ohledně rentability odvětví soudních exekucí (viz podkapitola 3.3.2);
- proveden zkreslující výpočet růstu cenové hladiny (viz podkapitola 3.3.3);
- prováděna potenciálně nekonzistentní práce s daty s GFŘ pro předpoklady ohledně vymahatelnosti (viz podkapitola 3.3.4).

V následujících podkapitolách bude následně posouzeno, zda se některé předpoklady pro stanovení výnosů nejeví jako dosti zjednodušující a zavádějící. Dále budou zhodnocena tvrzení ohledně rentability odvětví soudních exekucí. Zároveň bude prozkoumáno, zda vzorek EÚ použitý v Analýze je reprezentativní. V Analýze došlo ke zkreslení odhadu růstu cenové hladiny, odhad je pak následně uveden na pravou míru. Dále jsou popsány případy Analýzy, nekonzistentní práce s daty GFŘ a zcela na závěr kapitoly byly přidány i nedostatky identifikované EKČR.

3.3.1 Potenciálně zavádějící předpoklady ohledně vymahatelnosti

Předpoklady stanovení výnosů modelového EÚ na základě daného počtu exekucí a procentu úspěšnosti jejich vymahatelnosti se jeví jako zjednodušující a zavádějící. Na jejich základě by se totiž dalo dospět k názoru, že čím více poroste počet a součet jistin exekucí, tím vyšší by pak měly být výnosy daného EÚ. Současné rozbory EKČR ukazují, že nejvyšší podíl na celkovém počtu exekucí mají mnohočetné exekuce. V praxi, dle již zmíněné prezentace „Blíží se konec vymahatelnosti práva?“, pak klesá šance na vymožení alespoň nějaké částky u osob, které mají více než 3 záznamy v CEE pod 3%. U osob majících více než 5 záznamů je pak šance na vymožení čehokoliv téměř nulová.

Graf 8: Počet exekucí dle jejich počtu na tytéž osoby ke konci roku 2015 (vlevo) a jejich vymahatelnost po 6 měsících vymáhání (vpravo)

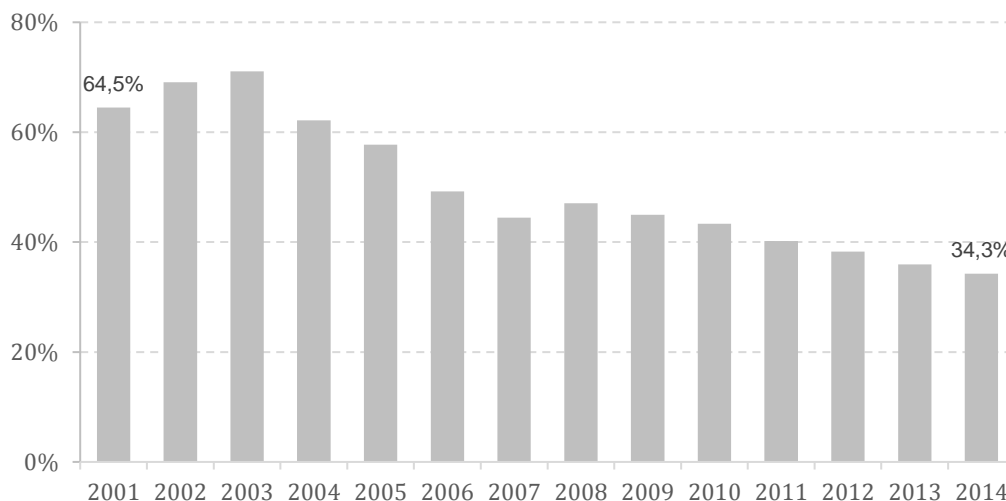

Zdroj: EKČR (viz Sloučené podklady, Vývoj počtu exekucí 2015), Prezentace „Blíží se konec vymahatelnosti práva?“ Mgr. Petra Polanského

Z výše uvedeného grafu je patrné, že v současnosti tvoří drtivou většinu exekucí velmi těžko vymahatelné případy, neboť přibývají exekuce hlavně na osoby již exekované. Celkově pak podíl i počet „ještě vymahatelných exekucí“ dle výše zmíněné prezentace klesá¹⁸, což společně s dalšími faktory jako např. inflace předpovídá další pokles výnosů z činnosti exekutora. Celkový kumulativní efekt hůře vymahatelných pohledávek lze sledovat na níže uvedeném grafu, kdy v roce 2014 bylo ukončeno pouze 34,3% ze všech exekucí, které byly zaevidovány od roku 2001.

¹⁸ Mgr. Polanský ve své prezentaci („Blíží se konec vymahatelnosti práva?“) ukazuje, pokles občanů s 1-3 exekucemi o 49% mezi lety 2013 a 2015 za současného růstu celkového počtu exekucí o 29% během stejného období.

Graf 9: Procento celkových ukončených exekucí od roku 2001

Zdroj: CEE

Nutno podotknout, že vyšší vymahatelnosti nenapomohou ani nedávné legislativní kroky, které naopak snižují možnost vymáhání. EKČR identifikovala následující opatření vedoucí k pravděpodobnému snížení vymahatelnosti exekucí:

- „v roce 2015 byly dvě poměrně zásadní novely, které snížily vymahatelnost oproti dřívějším letům - zrušení postižitelnosti mezd a pohledávek manžela, omezení postihu účtu a nemovitostí manžela, povinné nahlášení do seznamu listin o manželském majetkovém režimu, zavedení nezabavitelných částek u výsluhových příspěvků. Zavedení limitu 30 000 Kč pro dražbu nemovitosti a omezení okruhu nezabavitelných věcí vede ke zvýšení počtu bezúspěšných exekucí, když u povinných rovněž klesla platební morálka;
- v roce 2013 NS ČR (Nejvyšší soud, pozn. Zpracovatele) vydal nové stanovisko ke problematice rozhodčích nálezů, které nejprve v roce 2014 vedlo ke zvýšení počtu zastavovaných exekucí, které by jinak byly úspěšné. Navíc v roce 2015 a 2016 nastal nový trend, kdy exekutoři roky vedené exekuce zastavují bez nároku na odměnu, která je jim Krajskými soudy upírána, navíc s povinností již vymožené a zdaněné náklady exekuce vracet povinným;
- v roce 2014 vydal NS ČR rozhodnutí, že exekutoři jsou povinni vydat náklady exekuce insolvenčnímu správci, což v letech 2015 a 2016 vedlo ke dvaceti až třicetiprocentnímu propadu příjmů z dražeb nemovitostí, kdy exekutorům zůstávají jen neuspokojené vynaložené náklady;
- v roce 2016 nové stanovisko NS ČR, že exekutor si nemůže náklady exekuce ani přiblížit do insolvence, což při kombinaci s dřívějším nepřekonaným stanoviskem, že nemá po skončení insolvenčního řízení nárok na náklady exekuce vůči povinnému při jejím zastavení proto, že si je měl přiblížit, znamená povinnost provádět exekuce bezplatně zcela v rozporu se zákonným očekáváním exekutora;¹⁹

¹⁹ Zdroj: komunikace s EKČR

Možný trend postupného poklesu vymahatelnosti by pak mohl částečně být v rozporu s tvrzením uvedeným na str. 51 Analýzy, kdy údajně „nelze dospět k závěru, že by ekonomická situace (za současné úrovně tzv. marných exekučních řízení) exekutorských úřadů byla napjatá, natož kritická“. Ekonomická situace EÚ s ohledem na pravděpodobný další pokles čistých výnosů se jeví jako napjatá, jelikož s pokračujícím trendem nepředstavuje dlouhodobě udržitelné řešení. S ohledem na pravděpodobné další snižování „bonitních“ exekucí se nabízí také otázka, jestli by nebylo lepší vytvářet modelový EÚ na základě projekce budoucích výnosů a nákladů.

3.3.2 Zavádějící tvrzení ohledně rentability odvětví soudních exekucí

Nedílnou součástí posuzované Analýzy představuje kapitola zabývající se rentabilitou. Nejprve bude třeba upozornit, že se zde nejedná o ve finanční praxi běžně používanou rentabilitu²⁰, ale o marži tržeb, neboť zde jsou porovnány výnosy s náklady. V České republice působilo k 20. 1. 2016 celkem 156 soudních exekutorů²¹ a v rámci Analýzy byla porovnávána data na základě vzorku 25 soudních exekutorů, tedy celkem pouze 16 % z celkového počtu úřadů.

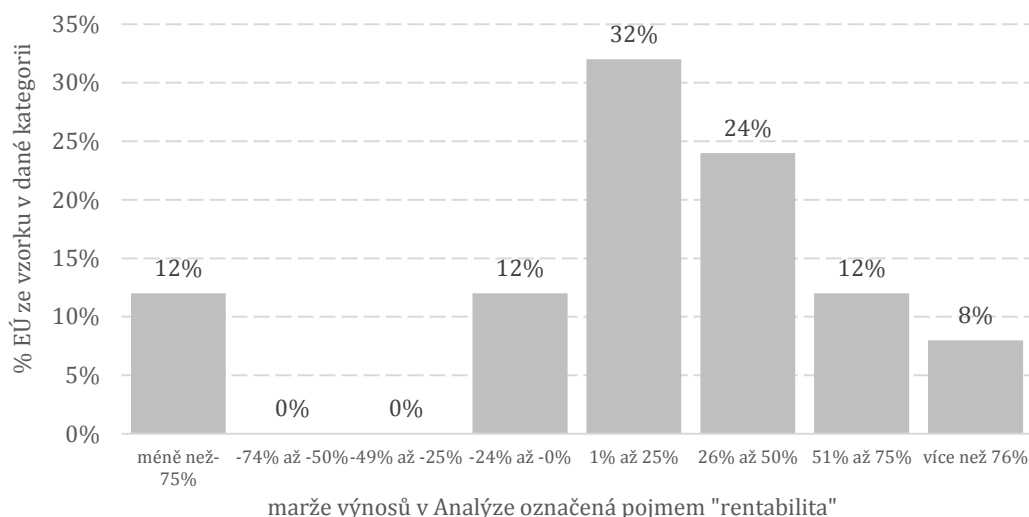
Nejpodstatnější potenciální nekonzistenci zde může představovat, že se na základě neověřeného vzorku vyvozují závěry pro všechny EÚ v ČR. Základní stavební kámen statistiky představuje pravidlo, že zobecnění lze učinit, jen pokud je vzorek vůči celku reprezentativní. Reprezentativní vzorek je pak takový vzorek, který je podobný celku ve všech jejích podstatných rysech. Za zamítnutí reprezentativnosti použitého vzorku pro odhad marže tržeb EÚ v ČR lze považovat tvrzení z Analýzy, které říká, že „je nutné konstatovat, že dodaný vzorek úřadů reprezentuje spíše ekonomicky slabší subjekty“. V Analýze se ovšem na str. 40 (na základě tohoto ne zcela reprezentativního vzorku) zobecňuje: „Z hodnot je patrné, že rentabilita odvětví soudních exekucí se v letech 2009 – 2014 pohybovala v rozmezí 17 – 35%.“ Autor/autoři Analýzy by se tedy daným tvrzením mohli dopouštět porušení základního předpokladu statistiky pro zobecňování.

Vzorek EÚ použitý v Analýze, jak již bylo zmíněno, pravděpodobně nebude reprezentativní. Potenciální nereprezentativnost vzorku lze odůvodnit na základě tvrzení použitého v Analýze, kde je zmiňována zvýšená koncentrace úřadů založených po roce 2008. Celkem se tak jedná o 15 úřadů z celkových 25, z nichž mělo 9 úřadů v roce 2015 zápornou marži výnosů. Pokud by vzorek byl skutečně reprezentativní, pak by muselo platit, že přibližně 60% exekutorských úřadů v ČR bylo založeno po roce 2008, což se jeví jako nepravděpodobné. Zápornou marži výnosů relativně mladších EÚ vedle neefektivního hospodaření mohla mimo jiné způsobit nutnost postupně splácet počáteční investice pro provoz úřadů. Dále zůstává otázkou, jestli jsou ve vzorku řádně zastoupeny úřady založené před rokem 2009 s mírně zápornou marží tržeb. Rozdělení marže tržeb vzorku dat použitého v Analýze lze pozorovat na níže uvedeném histogramu.

²⁰ Rentabilita označuje vyjádření toho, kolik nějaká činnost vydělá v porovnání s hodnotou aktiv nebo kapitálu do činnosti zapojených. Vždy je pak třeba doplnit o rentabilitu čeho se jedná.

²¹ Viz Přípomínky k úvaze ministerstva spravedlnosti snížit příjem soudních exekutorů o 73 % z 2. 6. 2016

Graf 10: Histogram marže výnosů vzorku EÚ určeného pro analýzu „rentability“

Zdroj: Analýza Ministerstva spravedlnosti

Na základě pravděpodobné nereprezentativnosti použitého vzorku úřadů tedy nelze podpořit (v Analýze zmíněnou) hypotézu, že se marže tržeb „průměrného portfolia soudního exekutora se pohybuje na úrovni cca 20 - 25%“. Zároveň také nelze s jistotou říci, že ve sledovaných letech 2009 až 2014 marže tržeb „vykazovala značné výkyvy od 17 % do 35 %“ a není ani vůbec jasné, jak bylo dosaženo závěru, že „průměrná rentabilita exekutorských úřadů je téměř 45%“.

3.3.3 Nepřesný výpočet růstu cenové hladiny

V Analýze uvedená data o výši inflace v jednotlivých letech k měsíci září²² (viz Tabulka 1, str. 41) byla ověřena dle údajů Českého statistického úřadu. Při ověřování výpočtu zvýšení spotřebitelských cen bylo zjištěno, že vypočítaný růst spotřebitelských cen o 27,3% za období od září 2001 do srpna 2015 je zřejmě nepřesný. Ke zkreslení výsledku pravděpodobně došlo z důvodu nesprávného výpočtu pomocí následujícího vzorce:

$\sum_{i=2002}^{2015} \pi_i = \Delta P$, kde $\pi(i)$ značí meziroční míru inflace v roce i a ΔP značí růst cenové hladiny ve sledovaném období. Daný vzorec lze použít jako aproximaci v případě malého počtu let, ovšem pro větší počet let není úplně vhodný vzhledem k rostoucí míře zkreslení v závislosti na počtu let²³.

Vzhledem k faktu, že míra inflace je zde vyjádřena meziročně a je počítána vždy jako změna oproti předešlému roku, je třeba jednotlivé hodnoty roční inflace mezi sebou **násobit!** Růst cenové hladiny lze tedy vypočítat na základě následujícího vzorce:

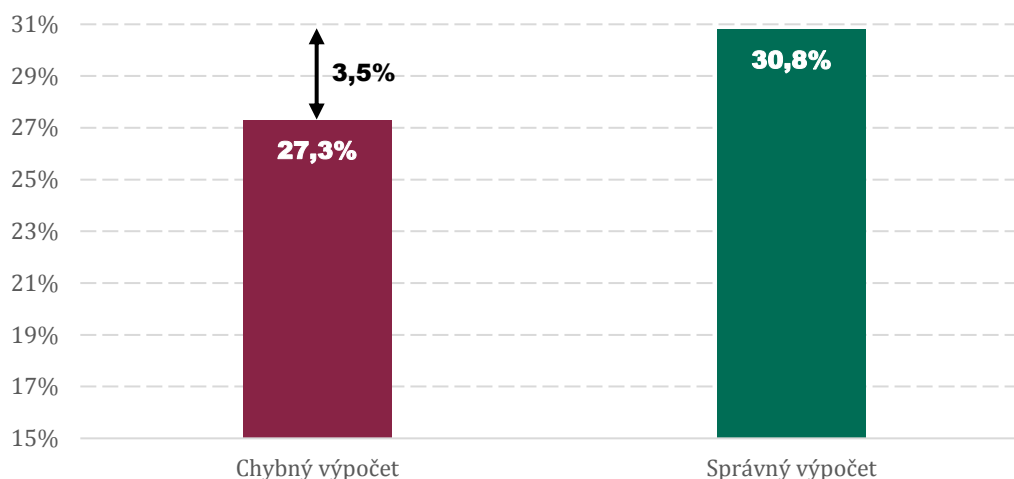
$\{[(\pi_{2002} + 1) \cdot (\pi_{2003} + 1) \cdot [\dots] \cdot (\pi_{2015} + 1)] - 1\} * 100\%$, kde π_i představuje míru inflace v roce i .

Původní vzorec je však viditelně odlišný: $(\pi_{2002} + \pi_{2003} + [\dots] + \pi_{2015}) * 100\%$

²² Výjimku pak představuje rok 2015, kdy byla brána inflace pouze k srpnu

²³ Detailnější vysvětlení může poskytnout publikace Britského parlamentu na www.parliament.uk/briefing-papers/sn04962.pdf

Graf 11: Růst cenové hladiny v letech 2002 až 2015

Zdroj: ČSÚ

Na základě údajů o výši inflace v jednotlivých letech v období 2002 – 2015, bylo zjištěno, že ve sledovaném období došlo k růstu cenové hladiny o 30,8% což představuje rozdíl 3,5% oproti původnímu výpočtu z Analýzy. Z výše uvedeného výpočtu také vyplývá, že vlastní zvýšení spotřebitelských cen ve sledovaném období pak způsobilo snížení reálné odměny soudních exekutorů a jejich náhrad o 30,8 % nikoliv pouze o 27,3%, jak bylo původně značeno v Analýze.

3.3.4 Nekonzistence práce s daty z Generálního finančního ředitelství

Analýza pro kontrolu vypracovaného modelového příkladu EÚ používá data dodaná GFŘ a na základě průměrných hodnot uvedených v daňových přiznáních jednotlivých exekutorů pak stanovuje průměrné celkové roční daňové základy malých a velkých exekutorů. Daný způsob ověřování se na první pohled jeví jako zcela legitimní, nutno ovšem podotknout, že pro úplnou validitu postrádá několik klíčových prvků:

- do dat nebyly zahrnuty ztrátové úřady
- k popisu dat je bez hlubší analýzy a odůvodnění využit aritmetický průměr;
- data i výpočty nebylo možné v plném rozsahu přezkoumat;
- není řádně odůvodněna neúplnost dat (115, resp. 122 ze 156 subjektů).

Hlavní možný nedostatek použití dat GFŘ lze spatřovat ve snad nezáměrném vynechání údajů všech ztrátových exekutorských úřadů. Z důvodu sběru dat týkajících se daňového základu pak nebylo možné určit celkovou výši ztrát vykázanou úřady, neboť došlo pouze k započtení kladných hodnot daňového základu. V případě výrazné ztrátovosti vynechaných úřadů by tak mohlo dojít k výraznému zkreslení odhadovaných zisků.

Vzhledem k nejasnému rozdělení příjmů menších exekutorů není dále vůbec jasné, jestli je vhodné použít aritmetický průměr k popisu příjmů této skupiny. Podobně jako je zmíněno v příkladech v metodologii může Analýzou poskytnutý odhad s sebou nést jistou míru zkreslení (např. z důvodu výskytu několika menších exekutorů s nestandardně vysokými příjmy). Stejně zkreslení může platit i v případě charakteristiky příjmů větších exekutorů.

Z předložených dat dále není možné posoudit, zda jsou za roky 2013 a 2014 posuzovány stejné (sourode) subjekty, když je v Analýze počítáno s údaji za 122 exekutorů. V případech kdy došlo ke změně exekutora (do úřadu nastoupil jiný exekutor), nejsou pak takové exekutorské úřady zařazeny do hodnocených subjektů dvakrát?

Další nejasnost představuje neodůvodněné vynechání významné části exekutorských úřadů. V rámci datových analýz může docházet k vyřazení některých pozorování (extrémní hodnoty), které by mohly zkreslovat následně vypočtené ukazatele. Vyřazování je ovšem vždy pečlivě okomentováno. K 20. 1. 2016 bylo v ČR evidováno 156 soudních exekutorů, Analýza však zmiňuje pouze 115 resp. 122 subjektů, které mají vyplněné daňové přiznání. Vzhledem k velmi nepravděpodobné možnosti, že některé ze subjektů nepodali daňové přiznání lze říci, že některé subjekty nemusely být zahrnuty vlivem nepřesné práce s daty (kdy například některé subjekty kvůli jiné uvedené specializaci nebylo možné dohledat). Z Analýzy nebylo možné zjistit či přezkoumat, jestli jsou do počtu průměrného měsíčního příjmu exekutora vzati i exekutoři, kteří i vykázali ztrátu. Pro daný případ opět nelze jednoznačně přezkoumat použitá data i výpočty.

Z dat pak také není jasné, zda jsou příjmy exekutorů výhradně z činnosti soudního exekutora, nebo i z jiných zdrojů, jako např. z pronájmu majetku v obchodním majetku, z kapitálových příjmů v obchodním majetku, či dalších zdrojů, které ovšem vytváří obchodní majetek exekutora. Autor na začátku své Analýzy uvádí, že Analýza nijak nepočítá s ostatními příjmy exekutorů, avšak dále uvádí, že čerpal z dat dodanými GŘ, kde již dále neuvádí metodu očištění dat od zmíněných vedlejších (pro exekutory zákonem povolených) příjmů.

Na základě výše zmíněných tvrzení vyplývá, že veškeré závěry Analýzy, které jsou vyvozovány z dat GŘ, lze pro nedostatečná vysvětlení užitých metod a pravděpodobný výskyt zkreslení (způsobený použitím daných metod) s vysokou pravděpodobností označit za nepřesné. Výsledné průměrování odhadnutých hodnot průměrných ročních příjmů menších a vyšších EÚ zjevně použité pro odhad ročních příjmů středně velkého EÚ je pak silně zavádějící²⁴. Na základě tohoto průměru je následně legitimizován odhad vypočítaný u modelového úřadu slovy:

„Jednoduchým zprůměrováním těchto 2 hodnot pak dospějeme k číslu kolem 3 miliónů Kč (3 257 330 Kč), což je zhruba částka, ke které jsme dospěli v rámci předchozí části analýzy ekonomického modelu středně velkého exekutorského úřadu.“

Nutno podotknout, že je zajímavé sledovat, evoluci předpokladu menšího EÚ uvedeného v úvodní části prezentující modelový úřad na úřad středně velký zmiňovaný na konci Analýzy (viz citace výše). Věrohodnosti daného tvrzení nenapomáhá ani tvrzení z Analýzy, že tento středně velký modelový úřad by dle úvodních specifikací měl mít pouze 4 zaměstnance. Finální interpretace výsledků pak vnáší možné zkreslení porovnáváním příjmů exekutorů před zdaněním a veškerými dalšími odvody. Klíčový pro porovnání by měl být čistý peněžní příjem pro exekutora, neboť pouze ten reálně připadne danému subjektu, nikoliv hrubý.

²⁴ Na místě je pak otázka jestli opravdu lze takto zjednodušeně použít aritmetický průměr (viz Metodologie).

3.3.5 Další zavádějící tvrzení identifikovaná Exekutorskou komorou České republiky

Pro úplnost budou níže uvedeny další připomínky EKČR:

„Dle vyjádření soudních exekutorů na sněmu dne 12. 5. 2016 „při snížení exekutorského tarifu exekutoři budou muset ukončit svou činnost, neboť na provoz svých úřadů nebudou mít prostředky.“ Ministerstvo spravedlnosti ovšem nezpracovalo metodiku pro přebírání spisů. O uvolnění úřady přitom není zájem, nebo případní zájemci jsou zcela nevyhovující. Pokud dojde k pádu systému, z důvodu snížení příjmů o 33%, resp. 73%, neexistuje pro tuto situaci ani zákonná úprava ani vyčleněné finanční prostředky pro soudy (cca 3 mld. Kč ročně), plus nábrady za škody v rádech desítek miliard.

Není jasné, jak průzkum Ministerstva spravedlnosti vyřeší situaci, že se administrativa exekutorům zvýšila až na základě zákona č. 396/2012, který nabyl účinnosti 1. 1. 2013, a to především u exekucí zabíjovaných až po tomto datu. V letech 2013 – 2014 exekutoři stále zpracovávali procesně výrazně jednodušší exekuce zabíjené do 31. 12. 2012 a dat uvedených v průzkumu se zvýšená administrativní zátěž nemůže dotýkat.

Jak se průzkum Ministerstva spravedlnosti vypořádává se skutečností, že exekuce trvá v průměru 3 a více let a že příjmy z exekuce se zpravidla určují a zdaňují až na konci řízení²⁵? Ministerstvo spravedlnosti tedy upravuje tarif podle stavu vymahatelnosti v roce 2010, kdy byly nižší náklady, jednodušší a kratší řízení a vyšší vymahatelnost. Prodeje nemovitostí pocházejí většinou z exekucí ještě starších.²⁶

²⁵ tj. že v roce 2013 se tudíž realizovaly příjmy z exekucí napadlých v roce 2010 a dříve

²⁶ Zdroj EKČR (Připomínky k úvaze ministerstva spravedlnosti snížit příjem soudních exekutorů o 73 %, JUDr. Ing. Petr Kučera a spol., z 2. 6. 2016)

4 Souhrnná zjištění

Cílem zpracovaného materiálu bylo zjištění platnosti jednotlivých závěrů přímo vyplývajících z analýzy zpracované Ministerstvem spravedlnosti a následně poukázání na nepřesnosti některých závěrů Analýzy a umožnění či poskytnutí námětů ke zvážení dané problematiky EKČR vyplývající ze závěrů Analýzy. Nedostatky jsou spatřovány zejména v navrženém modelovém exekutorském úřadu, na kterém je zásah Ministerstva spravedlnosti postaven. Analýza na nedostatky (fikce) upozorňuje následovně: „*muselo dojít ke některým zjednodušením a fikcím, které však nebudou mít zásadního vlivu na konečný výsledek*“, ovšem na základě níže uvedených nedostatků lze konstatovat, že existuje vysoká pravděpodobnost zkreslených výsledků modelového EÚ. Nedostatky a možné příčiny zkreslení byly identifikovány jak na straně nákladů, tak na straně výnosů modelového EÚ. Následující text shrnuje nalezené nedostatky a upřesňuje, jakým zásadním způsobem se odlišuje od reality exekutorské praxe.

4.1 Náklady

V rovině nákladů **nejvýraznější zkreslení zřejmě představuje nepřesné odhadnutí počtu zaměstnanců**. Odhad provedený v Analýze vychází z rozboru počtu ročních exekučních nápadů na jednoho zaměstnance uvedeného ve studii Smrčky a Plačka. **Analýza provádí odhad počtu zaměstnanců na základě údaje zjevně určeného pro srovnávací účely a navíc zvolený ukazatel nelze s jistotou označit za zcela vypovídající o většině EÚ** ²⁷. Nevhodnost použití ukazatele lze dokonce částečně doložit i na základě zvolené zdrojové studie (Smrček a Plaček), kde její autoři zmiňují:

„Tento rozdíl (v počtech zaměstnanců v rámci EÚ, pozn. Zpracovatele) je natolik markantní, že je nutné být velmi opatrný při vyvozování větších závěrů z těchto hodnot [...]“

Pro ilustraci lze zmínit, že průměrně **na jednoho exekutora v současnosti připadá cca 30 tisíc exekucí**. U modelového EÚ lze ovšem na základě předpokladů chápat, že se úřad ročně zabývá pouze 2 400 exekucemi, tedy přibližně 12 krát méně. Dané potenciální podhodnocení počtu vedených exekucí u modelového úřadu je zřejmě způsobeno nezahrnutím práce na spisech z minulých let ²⁸. Z důvodu vazby počtu zaměstnanců a dalších nákladů (např.: mzdové náklady, náklady na telefony a internet, náklady na software, atd.) se zkreslení může dále řetězit a postupně narůstat. Nekonzistenci předpokladů Analýzy dokládá i činnost vykonavatele. Ten by měl na základě předpokladu o cestovních výdajích ²⁹ být celkem

²⁷ Většina úřadů (viz Graf 3 v podkapitole 3.1.1 Nízký počet zaměstnanců modelového úřadu) se pohybuje okolo hodnoty 200 spisů na zaměstnance. Hodnoty 600 spisů na zaměstnance dosahuje podstatně menší počet úřadů a volbu dané hodnoty nepovažuje Zpracovatel za vhodnou.

²⁸ Pravděpodobně nezahrnutí práce na spisech z minulých let zřejmě způsobil zjednodušující předpoklad Analýzy, kdy je zkrácena doba inkasování pohledávek na 1 rok.

²⁹ Viz Analýza (odst. C) str. 49., pozn.**

186 dní na cestách, čímž zřejmě dochází k přesunu pracovní náplně ze dvou zaměstnanců na jednoho.

Zpracovatelem byly dále identifikovány nejasnosti v odhadu nákladů na obnovu vybavení. V praxi je běžné kalkulovat v nákladech s odpisy, které vyjadřují náklady nutné pro obnovování dlouhodobého majetku. Modelem stanovený odhad ve výši 7 500 Kč/měsíčně vymezený na opravy a údržbu (kancelářského vybavení, techniky, automobilu a na úklid) by tak měl zohledňovat i odpisy dlouhodobého majetku. V Analýze ovšem nebyla nalezena zmínka o započtení odpisů, přičemž pro uvedené náklady na opravy a údržbu chybí detailní specifikace a celkově tak **pravděpodobně dochází ke značnému podhodnocení vzhledem k rozsahu majetku a pravděpodobnému reálně vyššímu počtu zaměstnanců**. Nutno dále podotknout, že předpoklad Analýzy říká, že „*v rámci modelu nebude počítáno s počátečními investicemi na pořízení základního vybavení [...], jelikož tyto investice budou u zaběhnutých úřadů již vynaloženy v minulosti*“. Tvrzení lze chápat tak, že model zohledňuje pouze údržbu daného vybavení, není však jasné jestli dostatečnou, neboť **kalkulace z Analýzy nešla ověřit**. Z dlouhodobého hlediska je pouhá údržba nedostačující, jelikož majetek má určitou životnost, po jejímž uplynutí je nutná výměna. **Modelový exekutorský úřad v takto definované podobě by již v současnosti pracoval se zastaralým vybavením, které již nutně nemusí být funkční, a tedy dále použitelné a snižovalo by efektivitu výkonu soudního exekutora**. Navíc zastaralé vybavení se pak nutně musí projevit zvýšenými nároky na zaměstnance, jejichž počet byl již nyní shledán jako velmi pravděpodobně podhodnocený. **Nezapočtení veškerých nákladů na analyzovanou činnost soudních exekutorů povede k mylné interpretaci celkových nákladů**.

Vedle nedostatků identifikovaných Zpracovatelem jsou v tomto materiálu zmíněny i nedostatky odhalené EKČR. Z povahy činnosti EÚ vyplývá očekávatelná vyšší náročnost na vedení účetnictví především z hlediska počtu zaúčtovaných položek: na úřad neustále přichází splátky exekucí, které je třeba dále přeposílat a důsledně evidovat a monitorovat. Celkově tak dle EKČR ³⁰ může úřad mít potřebu zaúčtovat i 200 položek denně, čímž je modelem stanovený počet méně než 100 položek (k zaúčtování) měsíčně podhodnocený. Modelem stanovených 2 tis. Kč/měsíc určených na daně a účetnictví pak zřejmě bude představovat pouhý zlomek skutečných nákladů na vedení účetnictví. **Znovu je tak identifikován nezapočtený náklad, který soudní exekutoři jsou povinni nést z hlediska své činnosti, a který není v budoucím modelu nijak interpretován**.

V případě výdajů za nájemné pak není jasné, zda byly brány v potaz investiční a zřizovací výdaje. Předpokládaných 70 m² výměry kanceláře pak dále dle EKČR není v souladu s normou ČSN 735305, kdy „*prostory by měly mít minimálně 500 m² kancelářského prostoru plus 100 m² příslušenství*“³¹. Potřeba rozsáhlých prostor a zahrnutí investičních i zřizovacích výdajů pak pochopitelně podstatně navýší náklady na nájem.

Očekávatelné jsou, vzhledem k pravděpodobnému nutnému navýšení počtu zaměstnanců, i zvýšené výdaje na provoz informačního systému pro exekuční agenty (IS Aura), za telefon, internetové připojení a spotřebu materiálů. Dále pak nebyly zohledněny náklady na povinnost pořizování videozáznamů zavedenou v roce 2015.

³⁰ Na základě konzultace s panem Mgr. Petrem Polanským.

³¹ Údaj zjištěn na základě konzultace s panem Mgr. Polanským, nebylo dále ověřováno.

Na základě výše zmíněných tvrzení lze náklady považovat za značně podhodnocené. Nejvýrazněji se na podhodnocení nákladů podílí podhodnocený počet zaměstnanců. Z Analýzy jasně nevyplývá zohlednění práce na spisech z minulých let, která tvoří významnou část pracovní náplně exekutora, čímž zřejmě došlo i k následnému nepřesnému vnímání celkové pracovní náročnosti vedení všech spisů (klíčové pro odvození počtu zaměstnanců). Zjevně došlo i k opomenutí vlivu outsourcingu na použitých datech, který ostatně zmiňuje i samotný zdroj (Smrčka a Plaček). Celkový provoz modelového úřadu pak komplikuje předpoklad, který nebere v potaz obnovu vybavení pořízeného v rámci počáteční investice. Není tedy jasné, do jaké míry by se úřadu dařilo fungovat se zastaralým vybavením.

Závěrem shrnutí analýzy nákladů lze konstatovat, že zpracovatel Analýzy opomenul významnou část nákladů soudních exekutorů a nepodařilo se mu tedy plně zachytit realitu činnosti soudních exekutorů. Kalkulace nákladů jsou v mnoha ohledech prováděny separátně a není zde uvedena přesná citace. Není tedy možné tyto náklady přezkoumat. V případě nákladů lze tedy očekávat, že je nutné znovu diskutovat s EKČR celkové náklady nutné k výkonu jejich činnosti.

4.2 Výnosy

Výnosová stránka předložené analýzy rovněž naznačuje několik významných nesrovnalostí v rámci práce s daty. V úvodu tohoto materiálu je detailně popsáno, že zjednodušení bez dalšího zkoumání není možné, neboť stanovené výsledky nemusí být vždy nutně správné. Přírozně pak by na základě takovýchto výsledků neměly být vyvozovány žádné důsledky pro celé odvětví.

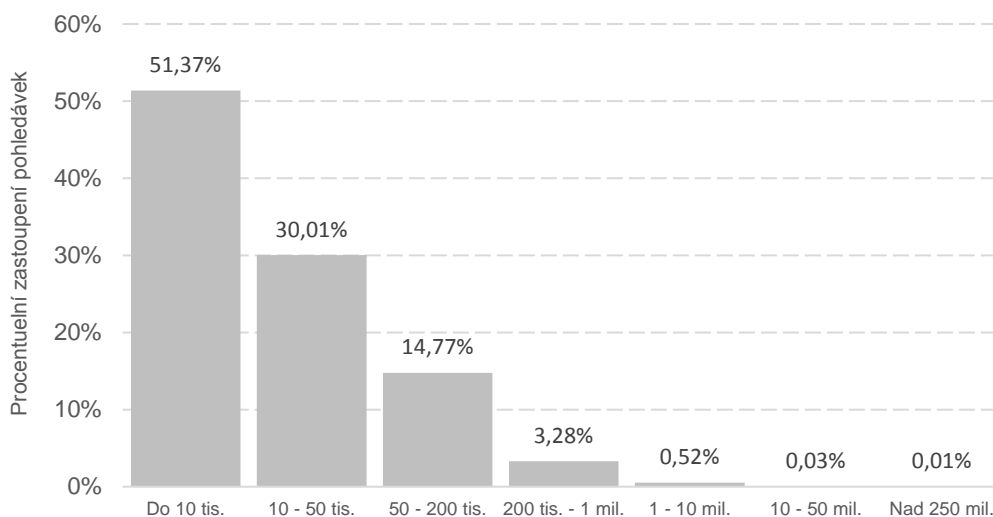
Nekonzistenci lze sledovat v nepřesnosti odhadu ročního nápadu exekucí. V Analýze je použit údaj 2 400 exekucí ročně odvozený ze studie Smrčky a Plačka, jehož výpočet nebo odvození nemohlo být ověřeno z důvodu nezveřejnění detailnějšího postupu výpočtu této kalkulace. Po rozboru dostupných statistik dle obvodů poskytnutých EKČR dospěl Zpracovatel k mediánu ročního nápadu exekucí ve výši 4 485 (a 3 741 v případě zohlednění exekutorů s nápadem nižším než 6 000 exekucí ročně). Vyšší hodnoty mediánů tak poukazují na možnou nevhodnost Analýzou použitého odhadu a zpracovatel doporučuje vést další diskusi nad tímto závěrem.

Jako potenciálně velmi zkreslující se jeví Analýzou zmíněné zjednodušení modelu, kdy je zkrácena doba inkasování pohledávek pouze na 1 rok. Zkrácené splácení pohledávek je třeba zohlednit i na straně nákladů, neboť celý proces doprovází různé administrativní úkony vyžadující určité úsilí zaměstnanců. V případě Analýzy ovšem nešlo jednoznačně vyčíst, zda byly všechny náklady patřičně korigovány (viz např. potřeba započítání práce na spisech z minulých let). Současně v této Analýze Zpracovatel postrádá použití odhadu vymahatelnosti založeném na analýze budoucího trendu, kterou se Analýza snaží následně predikovat. Vzhledem k rostoucímu podílu mnohočetných exekucí se zřejmě nižší vymahatelností a legislativním změnám snižující možnosti vymáhání³² je vhodnější budoucí výnosy kalkulovat na základě predikce trendu, a tedy počítat s velmi pravděpodobnou klesající mírou vymahatelnosti. V rámci zpracování Analýzy je nutné vzít v úvahu a namodelovat více scénářů, které mohou navrhovaným snížením nastat.

³² Např.: ochrana společného jmění manželů nebo znemožnění mobiliárních exekucí povinnou účastí povinného nebo majitele obydlí

V modelu stanovená průměrná výše jistiny 60 tis. Kč byla viditelně zkreslena malým množstvím pohledávek s velkou jistinou, neboť medián pohledávek dosahuje cca 9 tis. Kč. Nepřesnost použití průměru lze nejlépe znázornit na grafu níže, kde je jasně viditelné, že většina pohledávek dosahuje výše maximálně 50 tis. Kč a více než 50% pohledávek nepřesáhne 10 tis. Kč. Jako vhodnější se tedy jeví použití mediánu výše jistiny, kterému odpovídá odměna ve výši 3 tis. Kč. Z původní, modelem definované, průměrné očekávané výše odměny ve výši 9 tis. Kč se tedy jeví jako reálnější použití hodnoty 3 tis. Kč.

Graf 12: Rozdělení pohledávek dle výše jistiny (říjen 2015)

Zdroj: CEE – rozsah pásem exekucí

Stanovené výnosy modelového EÚ jsou pravděpodobně významně nadhodnoceny. Hlavní příčinu představuje nevhodná volba průměrné výše pohledávky modelového úřadu, kdy byl za hodnotu nevhodně dosazen průměr jistin pohledávek ve výši 60 tis. Kč. Jak bylo uvedeno výše, reálnější variantu představuje medián výše pohledávek (který dosahuje výše cca 9 tis. Kč), neboť pohledávky s jistinou menší než 50 tis. Kč tvoří více než 81% všech celkových pohledávek. Volba nižší průměrné jistiny pohledávky pro modelový úřad následně podstatně (cca trojnásobně) sníží průměrnou výši odměny z jedné vymohované pohledávky. V kapitole č. 5 je následně uvedena metodika, která detailněji objasňuje, z jakého důvodu by nemělo docházet k průměrování dat a shrnuje, jakých zkreslení se při interpretaci takových výsledků může budoucí čtenář dopustit. Další nepřesnost představuje předpoklad vymahatelnosti pohledávek již v prvním roce. Tento předpoklad nejen, že neodpovídá skutečnosti, kdy je pohledávka splácena po dobu několika let, ale navíc není zohledněn možný pokles vymahatelnosti do budoucna. **Výnosy lze tedy vnímat na základě nevhodné práce s daty a zkreslujícím předpokladu vymahatelnosti jako nadhodnocené a v praxi zavádějící.**

4.3 Potenciálně zavádějící tvrzení a opomenutí

Model navržený v Analýze provází i nedostatky v rámci dílčích výpočtů a průzkumů, v rámci kterých bylo identifikováno několik nesrovnalostí. Například výpočet **změny cenové hladiny na základě meziroční inflace byl odvozen na základě viditelně zkreslujícího vzorce**, který vedl ke špatným výsledkům.

Dále bylo zjištěno, že **zmiňovaný odhad rentability trhu s exekucemi reálně nemonitoroval klasickou rentabilitu, ale marži tržeb**. Navíc byl daný odhad založen na

velmi pravděpodobně nereprezentativním vzorku, čímž **došlo k porušení jednoho ze základních předpokladů statistiky pro zobecňování** (a tedy nelze zjištění pozorovaná na vzorku zobecňovat pro celé odvětví soudních exekucí). **K podobnému zkreslení pak zjevně došlo i v rámci analýzy dat poskytnutými GFŘ, kde nebyly zahrnuty ztrátové úřady** (ty totiž mají nulový a nikoliv záporný daňový základ). Následné průměrování údajů z GFŘ, vzhledem k absenci dalších zkoumání dat, může postrádat smysl. Finální interpretace výsledků pak vnáší možné zkreslení porovnáváním příjmů exekutorů před zdaněním a veškerými dalšími odvody. Klíčový pro porovnání by měl být čistý peněžní příjem pro exekutora, neboť pouze ten reálně připadne danému subjektu, nikoliv hrubý.

Na základě poskytnutých podkladů byl dále analyzován pokles vymahatelnosti pohledávek. V současnosti lze souhlasit s Analýzou, že **ekonomická situace exekutorských úřadů není kritická, ovšem v případě dalšího poklesu vymahatelnosti by se kritickou stát mohla**. S výhledem pokračujícího trendu klesající vymahatelnosti lze nynější situaci označit za napjatou. Analýza při hodnocení nákladovosti provozu exekutorských úřadů vůbec nezohlednila možnost, že v průběhu let dochází k výměně soudních exekutorů v exekutorských úřadech. Nejsou zohledněny zřizovací výdaje na obsazení uvolněného exekutorského úřadu, což v případě vyvozování opatření pro odvětví soudních exekucí znevýhodňuje nově zakládané EÚ. Je tedy otázkou do jaké míry je třeba odměny EÚ snižovat. Na tyto otázky nám však předložená analýza neposkytla dostatečnou odpověď. Navíc dodáváme, že v případě zvýšené míry neobsazenosti úřadů není jisté, za jakých podmínek budou vedeny exekuční spisy po zkrachovalých úřadech.

4.4 Závěr

Z výše uvedených závěrů je tedy zřejmé, že předložená Analýza neposkytuje přesný, objektivní a dále použitelný obsah. V mnoha případech zde dochází k významným zjednodušením, která dle názoru Zpracovatele není možné připustit v případě, kdy si Analýza klade za cíl strukturální změnu celého odvětví. Následně Zpracovatel považuje za významné pochybení nepřezkoumatelnost dílčích kalkulací, které nebylo možné nalézt ani v rámci odkazovaných zdrojů uvedených v Analýze. Jelikož bylo (Zpracovatelem) v Analýze odhaleno pochybení v rámci výpočtu inflace, považuje Zpracovatel za nutné přezkoumání veškerých nedoložených dílčích výpočtů. Dle názoru Zpracovatele je současně nutné si s analýzou většího počtu dat počínat velmi obezřetně, a tedy dle určitých standardů. V rámci předložené Analýzy došlo k interpretaci dat, která byla pouze zprůměrována, přičemž průměry často neposkytují žádný další pohled na analyzovanou situaci. Zpracovatel považuje za vhodné, aby v případě přistoupení k průměrování dat byl autorem Analýzy poskytnut jasný důvod a vysvětlení, proč si myslí, že takové zjednodušení může uskutečnit. Ze Zpracovatelova pohledu provedená kontrola na základě histogramu dokládá, že průměrování dat v tomto případě není nejvhodnějším nástrojem. V rovině příjmů pak vlivem nevhodně zvoleného odhadu průměrné výše pohledávky modelového úřadu dochází k výraznému nadhodnocení příjmů. Metoda zvolená pro odhad počtu zaměstnanců nejen, že nebyla dostatečně vysvětlena, ale hlavně zůstává otázkou, jestli by nebylo vhodnější zvolit naprosto odlišný způsob, založený přímo na porovnání konkrétních EÚ. Celkový chod úřadu dále výrazně zkresluje zjednodušení zkrácené doby vymáhání pohledávek. Navíc, vzhledem k současnému klesajícímu trendu vymahatelnosti exekucí, by bylo vhodnější daný pravděpodobný scénář zohlednit, případně alespoň analyzovat jeho budoucí dopady na chod úřadů.

Z praktického hlediska tedy s největší pravděpodobností nelze pro modelový úřad najít v České republice podobný ekvivalent. Vzhledem k neúplnosti některých zdrojových dat (rentabilita tržeb, data poskytnutá GFŘ) a nedostacích ve výpočtech (výpočet inflace, zobecňování na základě nereprezentativního vzorku) nelze považovat výsledky a závěry plynoucí z modelu za směrodatné.

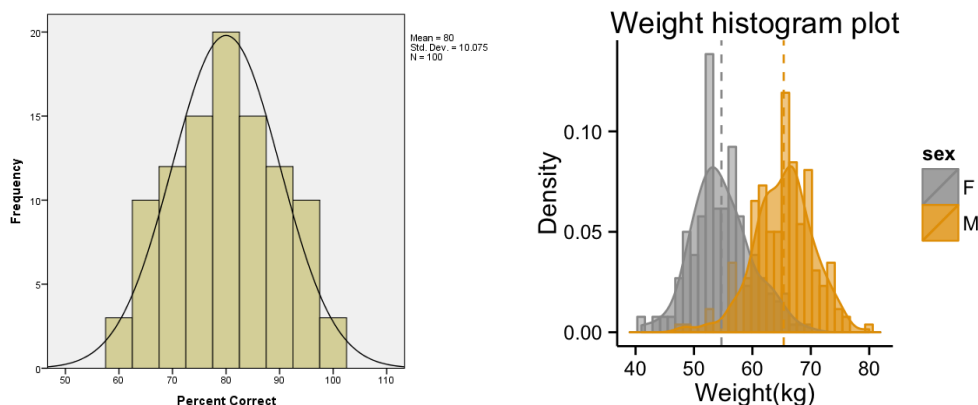
5 Detailní popis metodiky

5.1 Popis Histogramu

Nejčastěji se vyskytující slabinou posuzované Analýzy je používání průměru v případech, kde tento údaj je zavádějící a postrádá výpovědní hodnotu v rámci všech posuzovaných dat. Vhodnost použití aritmetického průměru je posuzována nejčastěji prostřednictvím histogramu: jedná se o sloupcový graf, kde každý ze sloupců vyjadřuje daný interval (nebo hodnotu) a jeho výška pak znázorňuje četnost dat v daném intervalu (nebo s danou hodnotou). Pomocí zmíněného grafu se například dokáže zkusit způsobilost způsobené použitím průměrné výše pohledávky u modelového EÚ prezentovaného v Analýze nebo také špatná interpretace dat o marži z tržeb. Když histogram bude kopírovat Gaussovu křivku (zobrazující Normální rozdělení) pak lze využít aritmetický průměr k popisu dat s určitou přesností v závislosti na standardní odchylce dat. Ve výše uvedených příkladech z Analýzy byla podobnost s Gaussovou křivkou těžko rozeznatelná. Vzhledem ke skutečnosti, že na základě průměrných dat jsou vyvozovány významné závěry pro činnost všech exekutorů, bude dále uveden příklad, který si klade za cíl detailně vysvětlit, jakým způsobem bude dále využíváno histogramu. Pro tuto demonstraci jsou uvedeny následující ilustrace společně s dvěma samostatnými příklady.

Níže uvedený graf vlevo znázorňuje histogram výsledků blíže nespecifikovaného testu (na ose X je znázorněn počet procent a na ose Y pak procento zastoupení daného skóre v celkových výsledcích). Jak lze z grafu vyčíst 20% dotázaných dosáhlo skóre 80% a celkově pak histogram přibližně kopíruje Gaussovu křivku. Lze tedy modelovat „průměrného studenta“, který získal 80% (s určitou přesností v závislosti na variabilitě výsledků).

Graf 13: Ukázkové histogram - výsledky blíže nespecifikovaného testu vlevo a rozdělení hmotností blíže nespecifikované skupiny lidí vpravo

Pokud histogram nekopíruje Gaussovu křivku, pak užití aritmetického průměru dat může být zavádějící. V Analýze Ministerstva spravedlnosti dochází v mnoha případech k užití aritmetického průměru, což představuje jeden z hlavních ospravedlnitelných terčů kritiky. V následujícím příkladu bude demonstrována nevhodnost takového počínání.

Výše uvedený pravý graf vpravo znázorňuje procentuální rozdělení hmotností populace (kdy na ose X je vyjádřena hmotnost a na ose Y frekvence výskytu dané hmotnosti v rámci populace). Celková data (oranžová a šedá) zřetelně nekopírují Gaussovu křivku, ovšem pokud se v rámci dat rozliší muži a ženy (oranžová a šedá), pak se dané dvě skupiny více přibližují Gaussově křivce a údaje průměrné hmotnosti mužů a žen dávají větší smysl (vzhledem k rozdělení dat). Podobně jako ve zmíněném příkladu by analýza rentability z Analýzy Ministerstva spravedlnosti mohla rozdělit sledovaná data na několik vzájemně podobných skupin. Rozdělení dat v jednotlivých skupinách by pak na histogramech lépe kopírovala Gaussovu křivku, a tedy použití aritmetického průměru by pak v daném případě mělo větší vypovídající hodnotu.

³³ Přesněji <http://study.com/academy/lesson/normal-distribution-of-data-examples-definition-characteristics.html>

³⁴ Přesněji <http://www.sthda.com/english/wiki/ggplot2-histogram-plot-quick-start-guide-r-software-and-data-visualization>

6 Zdroje a seznam zkratek

6.1 Seznam zkratek

Analýza - **Analýza problematiky exekučního prostředí s akcentem na dislokaci exekutorských úřadů a nákladovost exekuce**

CEE – **centrální evidence exekucí**

CEE – **Centrální evidence exekucí**

ČR – **Česká republika**

EKČR – **Exekutorská komora České republiky**

EÚ – **exekutorský úřad/úřady**

GFŘ - **Generální finanční ředitelství**

IS – **informační systém**

NS – **Nejvyšší soud**

6.2 Zdroje

Tento materiál je založen výhradně na veřejně dostupných zdrojích, podkladech a konzultacích poskytnutých Exekutorské komory České republiky. Jmenovitý seznam poskytnutých podkladů je uveden níže.

Tabulka 1 Výchozí podklady - získané od Exekutorské komory České republiky

1.	Analýza Ministerstva spravedlnosti, pořad ČT Týden v justici, z 12. 6. 2014
2.	Analýza ziskovosti spisů úřadu, ze 14. 6. 2016
3.	Blíží se konec vymahatelnosti práva?, prezentace pro Kongres Právní prostor 19. - 20. 4. 2016, z 19. 4. 2016
4.	CEE rozsah pásem exekuce, ze 14. 3. 2016
5.	Dopad snížení exekučního tarifu na průměrný úřad, prezentace pro Mimořádný sněm Exekutorské komory ČR, z 12. 5. 2016
6.	Oponentura „Analýzy problematiky exekučního prostředí s akcentem na dislokaci exekutorských úřadů a nákladovost exekuce“, z 2. 6. 2016

7.	Počty exekucí, z října 2015
8.	Prezentace exekučního tarifu, Ministerstvo spravedlnosti, z října 2015
9.	Příklad vymoženého plnění po 3 měsících, ze 19.6.2016
10.	Připomínky k úvaze ministerstva spravedlnosti snížit příjem soudních exekutorů o 73 %, JUDr. Ing. Petr Kučera a spol., z 2. 6. 2016
11.	Statistiky exekutorského úřadu Mgr. Petra Polanského, ze 17. 6. 2016
12.	Statistika počtu exekutorů/exekucí dle soudních obvodů za rok 2014 a 2015, z 8. 6. 2016
13.	Statistika zahájených a běžících exekucí 2002 – 2015, ze 14. 6. 2016
14.	Vliv teritoriality soudních exekutorů na vymahatelnost pohledávek, na délku vymáhání a na další parametry exekučního řízení, návrhy alternativních legislativních řešení, doc. Ing. Luboš Smrčka, CSc., Ing. Jan Plaček, z 26. 5. 2015
15.	Výnosy daňových základů, z roku 2011 - 2015

Tabulka 2 Použité podklady - získané z veřejně dostupných zdrojů

1.	Ministerstvo spravedlnosti. Analýza problematiky exekučního prostředí s akcentem na dislokaci exekutorských úřadů a nákladovost exekuce. Česká justice [online]. 2016 [cit. 2016-06-17]., Dostupné z: http://www.ceska-justice.cz/wp-content/uploads/2016/06/Anal%C3%BDza_fin%C3%A1l_1_6_16.docx
2.	Normal Distribution of Data: Examples, Definition & Characteristics [online]. 2016 [cit. 2016-06-22]. Dostupné z: http://study.com/academy/lesson/normal-distribution-of-data-examples-definition-characteristics.html
3.	SAHULA David, Mgr., VORLÍČEK Petr, Mgr. Exekutorská komora varuje: Dramatické snížení exekučního tarifu povede k rozpadu systému vymáhání práva Státu hrozí náhrada škody ve výši 100 miliard korun [online]. 2016 [cit. 2016-06-22]. Dostupné z: http://EKČR.cz/1/aktuality-pro-media/2143-exekutorska-komora-varuje-dramaticke-snizeni-exekucniho-tarifu-povede-k-rozpadu-systemu-vymahani-prava-statu-hrozi-nahrada-skody-ve-vysi-100-miliard-korun-13-4-2016?w=
4.	Statistical tools for high-throughput data analysis, 2016 [cit. 2016-06-22]. Dostupné z: http://www.sthda.com/english/wiki/ggplot2-histogram-plot-quick-start-guide-r-software-and-data-visualization
5.	VORLÍČEK Petr, Mgr. O povolání exekutora není zájem, zůstávají neobsazené úřady Příčinou je nejistota a dramaticky se zvyšující náklady [online]. 2016 [cit. 2016-06-21]. Dostupné z: http://EKČR.cz/1/aktuality-pro-media/2136-o-povolani-exekutora-neni-zajem-zustavaji-neobsazene-urady-pricinou-je-nejistota-a-dramaticky-se-zvysujici-naklady-5-4-2016?w=

6. VORLÍČEK Petr, Mgr. Reakce EK ČR ke zveřejnění analýzy ministerstva spravedlnosti ke snížení tarifu [online]. 2016 [cit. 2016-06-22]. Dostupné z: <http://EKČR.cz/1/aktuality-pro-media/2161-reakce-ek-cr-ke-zverejneni-analyzy-ministerstva-spravedlnosti-ke-snizeni-tarifu?w=>
7. VORLÍČEK Petr, Mgr., SAHULA David, Mgr. Tisková zpráva - Mimořádný sněm Exekutorské komory ČR odmítl návrh ministra spravedlnosti Roberta Pelikána na snížení exekučního tarifu jako likvidační hazard [online]. [cit. 2016-06-22]. Dostupné z: <http://EKČR.cz/1/aktuality-pro-media/2152-tiskova-zprava-mimoradny-snem-exekutorske-komory-cr-odmitl-navrh-ministra-spravedlnosti-roberta-pelikana-na-snizeni-exekucniho-tarifu-jako-likvidacni-hazard?w=>
8. THOMPSON, Gavin. Statistical literacy guide 1: How to adjust for inflation [online]. 2009 [cit. 2016-06-23]. Dostupné z: www.parliament.uk/briefing-papers/sn04962.pdf